

TRIMBURUL UCRAINEAN

Luptați și veți învinge!

M. Ubravsky

Serie nouă, nr. 325-326 / decembrie 2016

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Dragi ucraineni,

La final de an, doresc să vă transmit cele mai călduroase gânduri cu ocazia sărbătorilor de iarnă, sărbători care ne unesc și ne fac mai buni.

Sărbătoarea Crăciunului este minunată, mai ales, în satele ucrainene unde se respectă tradițiile străvechi. Peisajul de iarnă este emoționant, contopindu-se cu îmbrăcămintea tradițională a ucrainenilor și cu colindele care răsună pe ulițe.

Amintirile despre sărbătoarea Crăciunului din copilărie, uneori, ne întristează, pentru că realizăm că nu putem da timpul înapoi, dar e minunat să primim în casele noastre colindătorii care ne urează tot ce e mai frumos și ne încălzesc sufletele cu veselie și tinerețe.

Fie ca anul 2017 să vină în casele dumnea-

voastră cu sănătate, generozitate și bucurii, ajutându-vă să vă împliniți toate așteptările și idealurile. Să privim înapoi cu iertare, înainte cu speranță, în jos cu înțelegere și în sus cu recunoștință! Speranța să vă deschidă poarta spre un An Nou plin de bucurii și împliniri.

Sunt convins că Noul An o să vă aducă pace, liniște și bunăstare, iar Dumnezeu ne va ajuta și în continuare să demarăm proiecte în folosul tuturor ucrainenilor.

Crăciun fericit!

La mulți ani!

Cu deosebită considerație,

*Nicolae Miroslav Petrețchi,
președintele UUR*

O nouă etapă în dezvoltarea relațiilor româno-ucrainene

Raporturile româno-ucrainene au rădăcini adânc înfipite în istorie. Ele au stagnat după ce la conducerea Ucrainei a venit ca președinte Viktor Ianukovyci.

La 21 aprilie 2016, actualul președinte al Ucrainei, Petro Poroșenko, a efectuat o vizită oficială în România, fiind primit de șeful statului român, Klaus Iohannis, premierul Dacian Cioloș, președintele Senatului, Călin Popescu-Tăriceanu, președintele Camerei Deputaților, Valeriu Zgonea, și de patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Daniel. Această vizită cu un program foarte dens poate fi calificată ca o nouă etapă în dezvoltarea relațiilor româno-ucrainene. Cei doi șefi de stat au convenit cu privire la ceea ce urmează să fie realizat: semnarea unui protocol de relansare a Comisiei mixte prezidențiale care va discuta dosare bilaterale sensibile; reluarea activității Comisiei guvernamentale pentru minorități naționale; semnarea a două acorduri bilaterale privind transporturile militare și patrularea în comun la frontiera de stat româno-ucraineană; dezvoltarea unor proiecte transfrontaliere și regionale de cooperare în diverse domenii - economic, turistic, mediu, construcție de infrastructură; intensificarea cooperării dintre cele două țări atât în domeniul cultural, cât și în cel educațional.

În aceeași zi, 21 aprilie a.c., Preafericitul Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, l-a primit la Reședința Patriarhală pe Excelența Sa, domnul Petro Poroșenko, președintele Ucrainei.

După cum a transmis Biroul de presă al Patriarhiei Române, „în cadrul întrevederii, Preafer-

ricirea Sa și-a exprimat bucuria pentru vizita președintelui ucrainean și a subliniat importanțele legături istorice și duhovnicești între cele două popoare vecine. În acest sens, patriarhul României a amintit de Sfântul Ierarh Petru Movilă, mitropo-

litul Kievului, de origine română, precum și de Sfântul Cuvios Paisie Velicikovski de la Neamț, stareț de origine ucraineană al Mănăstirii Neamț în secolul al XVIII-lea. Frățietatea duhovnicească dintre cele două popoare durează până astăzi, acest lucru fiind dovedit și de mulțimea pelerinilor români care vizitează locurile cele mai importante din punct de vedere spiritual din Ucraina“.

Președintele Ucrainei, Petro Poroșenko, a mulțumit Preafericitului Părinte patriarh Daniel pentru amabilitatea de a fi primit în această vizită și pentru eforturile depuse în direcția apropiării

dintre cele două țări în care „biserica se bucură de un înalt grad de încredere și este un important factor în viața socială“. Șeful statului ucrainean a menționat că în Ucraina există peste 100 de parohii ortodoxe în care slujbele religioase se oficiază în limba română și, în acest context, a exprimat dorința ca și ucrainenii din Tulcea, Suceava, inclusiv din București, să poată avea slujbe religioase în limba maternă. „Mă bucur foarte mult - a spus președintele Petro Poroșenko - că aceasta a fost concluzia discuției noastre“.

În acest sens, la 6 și 7 iunie a.c., Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, sub președinția Preafericitului Părinte patriarh Daniel, s-a reunit în ședință de lucru la Reședința Patriarhală și a hotărât, printre altele, „organizarea unei parohii ortodoxe ucrainene la București, în componența Vicariatului Ortodox Ucrainean din cadrul Patriarhiei Române“.

Fără întârziere, Patriarhia Română a oferit comunității ucrainenilor din București un lăcaș de cult (str. Soldat Stelian N. Mihale, nr. 14-20, sector 3), numindu-l pe preotul dr. Dumitru Colotelo, un om pe care Dumnezeu l-a înzestrat cu multe daruri, păstor al acestei biserici. Ne bucură acest lucru pentru că avem un preot cu o înțelepciune rar întâlnită și cu o erudiție deosebită care va îndruma viața religioasă a comunității noastre din București. Fără îndoială, am obținut o revigorare a vieții spirituale ucrainene, fapt pe care îl considerăm foarte important pentru noi. Biserica în care se oficiază în limba ucraineană va reactualiza, în memoria înaintașilor, toate reperiile identității culturale și spirituale care ne individualizează. Sunt bucuros că am apucat să fiu părtaș la punctul de pornire al unei noi etape în dezvoltarea relațiilor româno-ucrainene, care, în mod cert, va însemna o evoluție favorabilă a lucrurilor pentru ucrainenii din Ucraina și pentru cei din România.

Ion ROBCIUC

Sărbătorirea Zilei Naționale a României la Școala Gimnazială Rona de Sus și la Liceul Pedagogic Ucrainean „Taras Șevcenko“

A intrat în tradiție sărbătorirea Zilei Naționale a României - 1 Decembrie la Școala Gimnazială din comuna Rona de Sus. Și anul acesta elevii școlii au organizat acțiuni premergătoare sărbătorii: confecționarea de hărți, stegulețe din hârtie, planșe, desene și picturi, colaje, învățarea de cântece și poezii patriotice și despre Unire.

Marinela și Boiciuc Ana.

Ciclul gimnazial, sub conducerea prof. Geta Petrețchi, consilier educativ, a desfășurat o acțiune culturală mult mai elaborată. Cu stegulețe tricolore în mâini, elevii claselor V-VIII, însoțiți de diriginți au ieșit în curtea școlii așezându-se în careu. După intonarea Imnului de Stat

La 29 noiembrie 2016, la Școala Gimnazială Rona de Sus și structura Coștiui, sărbătorirea Zilei Naționale a României s-a desfășurat în două etape. În prima parte a avut loc programul artistic la ciclul primar, într-o sală de clasă spe-

al României de către toți elevii, o elevă a prezentat semnificația zilei de 1 Decembrie. Apoi a urmat un montaj literar-muzical format din discurs, cântece patriotice și poezii dedicate Unirii. Poeziile au fost recitate de elevii clase-

cial pavoazată, constând din cântece și poezii patriotice, dedicate Unirii, pregătite cu clasele lor de învățătoarele Semeniuc Tania, Traista

lor a VI-a B și a V-a B pregătite de prof. Dobra Mirela, iar cântecele pregătite de prof. Geta Petrețchi.

Au fost interpretate cântecele: „Scumpă țară“, „Ardealul“, „Drum bun“, „Tu, Ardeal“, „Hai să-ntindem hora mare“. La sfârșit, toți elevii s-au prins în horă după cântecul „Hora Unirii“.

La Liceul Ucrainean „Taras Șevcenko“ din Sighetu Marmației, Ziua Națională a României a fost sărbătorită în această săptămână, deoarece de 1 Decembrie elevii au fost liberi. Activitatea culturală a fost pregătită și prezentată de aceeași inimoasă prof. Geta Petrețchi care predă muzica la acest liceu. Astfel, în sala festivă a liceului s-au prezentat elevii claselor a IX-a A și B și ai clasei a X-a A îmbrăcați în costume naționale. În sală au fost prezenți la acest eveniment directorul, prof. Pițura Casian, profesori și ceilalți elevi.

Pregătiți și dirijați de prof. Geta Petrețchi, elevii au prezentat un montaj literar-muzical cu cântece și poezii dedicate Zilei Naționale, Unirii, fiind aplaudați de cei prezenți în sală. În încheiere, toți elevii s-au prins în horă.

Prof. Roatiș Cristina, consilier educativ al liceului, i-a felicitat pe elevi și pe profesoară pentru reușita spectacolului.

în v. Ileana DAN

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile *Curierului ucrainean* revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737
E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:
Ion Robciuc

Redactori:
Kolea Kureliuk

Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu
Tiparul executat la

Tipografia
„S.C. SMART
ORGANIZATION SRL“
ISSN 1223-5210

La bustul lui Taras Șevcenko dezvelit în Sighetu Marmatei

Semnatarul acestui articol împreună cu Vasile Buciuta, prim-vicepreședinte al Organizației județene Satu Mare a UUR, membru în prezidiul UUR, am depus o coroană de flori, din partea ucrainenilor din Satu Mare, la bustul lui Taras Șevcenko din Sighetu Marmatei.

Taras Șevcenko este simbolul neamului ucrainean, prorocul ce i-a redat poporului ucrainean identitatea națională și geniul ce a consacrat dreptul limbii ucrainene la eternitate, într-un moment când patria lui, Ucraina, gema de veacuri sub dominație străină. Pentru poporul ucrainean, Taras Șevcenko întruchipează geneza noii lumi ucrainene și repunerea multisekularei Ucraine în locul cuvenit pe harta lumii.

Taras Șevcenko reprezintă o figură emblematică pentru spațiul cultural ucrainean. Numele său se confundă cu cel al patriei și al neamului în care s-a născut și față de care a nutrit o dragoste nemărginită, dusă până la sacrificiul de sine. A fost, este și va rămâne pentru veșnicie supranumit clasicul fără de seamăn, bardul, poetul național, poetul popular, întemeietorul literaturii și artei plastice moderne ucrainene. Un gânditor de anvergură, militant pentru eliberarea socială și națională a poporului său.

Președintele Ucrainei, Viktor Iușenko, în discursul său la a 195-a aniversare a lui Taras Șevcenko spunea: „Cuvântul lui Șevcenko este, poate, darul cel mai prețios pe care Dumnezeu l-a trimis unui popor, care veacuri de-a rândul și-a căutat statalitatea”.

Taras Șevcenko are, din păcate, soarta altor personalități de geniu contemporane lui, să treacă mult prea devreme, în plină glorie, pragul spre lumea umbrelor. Doar câteva exemple: Pușkin care a decedat la 38 de ani, Lermontov la 27 de ani, Petöfi la 26 de ani, Eminescu la 39 de ani, Mozart la 35 de ani, Creangă la 50 de ani și mulți alții. Taras Șevcenko va face pasul către eternitate în 1961, la vârsta de 47 de ani,

după o existență cumplită, cu neputință de imaginat. Din cei 47 de ani (1814-1861) ai dramaticei și zbuciumatei sale vieți, 24 de ani i-a petrecut în șerbie, 10 în deportare, iar 13 sub severa supraveghere polițienească.

Acest bust al lui T. Șevcenko trebuia să apară la Sighet înaintea celorlalte busturi din țară pentru că Maramureșul, îndeosebi Sighetu Marmatei, putem spune, este Ucraina în România. În afară de faptul că are cea mai numeroasă populație de etnie ucraineană, imediat după al Doilea Război Mondial aici au luat ființă două licee cu denumirea de „Taras Șevcenko”, unul teoretic și altul pedagogic, cu un corp profesoral extrem de bine pregătit. Putem spune că aceste două licee au fost o pepinieră de cadre care s-au răspândit

Este de felicitat și de apreciat efortul depus pentru dezvelirea acestui bust de către tânărul nostru președinte al UUR, Nicolae Miroslav Petrețchi. El a reușit realizarea acestui obiectiv ceea ce nu au fost în stare să facă de-a lungul anilor ceilalți conducători ai Organizației județene Maramureș a UUR (dar o zicală spune că este mai bine mai târziu decât niciodată).

De remarcat că fără o conlucrare strânsă cu autoritățile locale nu se pot realiza rezultatele scontate. Eu știu pentru că am trecut prin această experiență în Satu Mare și m-am convins că fără o conlucrare cu autoritățile locale, în mod deosebit Prefectură, Consiliu Județean și Local, primărie, Inspectoratul Școlar, parlamentari care aparțin diferitelor partide, cu șefii instituțiilor, televiziunea locală și presa, nu am fi putut obține rezultate pe care le-am obținut în cadrul UUR din județul Satu Mare. Practic, la toate manifestările organizate de noi au fost prezente aceste autorități care au avut posibilitatea de a lua cuvântul și de a-și exprima aprecierile legate de evenimentul respectiv. De fiecare dată au fost invitați și reprezentanții altor etnii, cum ar fi maghiară, germană, slovacă, evreiască. Doar în urma acestor conlucrări am putut crea învățământul în limba ucraineană, am reușit să obținem finanțarea bustului lui Taras Șevcenko din bugetul Consiliului Local și al Consiliului Județean și din sponsorizări pentru diferite acțiuni culturale organizate de UUR.

Consider că îmbunătățirea situației din Organizația județeană Maramureș a UUR nu trebuie să rămână numai pe umerii președintelui Petrețchi Miroslav Nicolae care în ultima vreme se preocupă cu redresarea situației la nivel de Uniune.

Mihai MACIOCA,
președinte de onoare al UUR Satu Mare

în toată țara ocupând funcții în diferite ramuri ale economiei, precum și în învățământul preuniversitar și superior. La Sighet sunt oameni de mare valoare, la ora actuală avem 7 primari de etnie ucraineană, dar, din păcate, niciunul din partea UUR. Din Consiliul Județean fac parte însă și ucrainenii.

Membrii organizațiilor de tineret ale ucrainenilor din județele Arad, Caraș-Severin, Maramureș și Suceava s-au aflat, în perioada 11-13 noiembrie 2016, la Cernăuți unde aveau programată o vizită la Universitatea Națională „Iuri Fedkovyci” și la multe alte obiective istorice din oraș. Pentru mulți dintre tineri aceasta a fost prima prezență la Cernăuți, într-o deplasare organizată prin grija președintelui OTUR, Liviu Romanuic.

Prima vizită a fost făcută la Universitatea Națională „Iuri Fedkovyci” din Cernăuți, instituție de învățământ fondată la 4 octombrie 1875 de către Franz Josef, împăratul Austro-Ungariei. În perioada dominației austriece, Universitatea din Cernăuți avea în subordine trei facultăți: Facultatea de Teologie Ortodoxă, Facultatea de Drept și Facultatea de Filosofie. Renumitul om de știință, K. Tomașciuk, a devenit primul rector al Universității.

După reunificarea Bucovinei de Nord cu România, numele Universității din Cernăuți a fost schimbat în „Universitatea Regele Carol I”. Între anii 1920-1940, aceasta a devenit una dintre cele mai înalte instituții educaționale românești.

În anul 1940, regiunea a fost preluată iarăși de Ucraina, iar din 1989 numele Universității a

„Descoperind Cernăuțiul”

fost din nou schimbat, astăzi aceasta numindu-se Universitatea Națională „Iuri Fedkovyci”. Iuri

și, aproximativ, 16.000 de studenți. Catedrele acestora sunt susținute de peste 900 de profesori.

Astăzi universitatea are un număr de 16 facultăți: Fizică, Inginerie, Matematică aplicată, Chimie, Biologie, Psihologie, Limbi străine, Istorie, Geografie, Economie, Pedagogie, Drept sau Filosofie, Teologie

Cei 15 tineri și-au continuat vizita în centrul vechi unde au avut ocazia să vadă monumentele ridicate în cinstea poezilor Mihai Eminescu și Taras Șevcenko, cunoscute reperi turistice pentru toți cei care ajung la Cernăuți, dar nu a fost omis nici Teatrul Național.

Contactul cu istoria locurilor și cu obiectivele turistice a căror listă este mult mai lungă decât ceea ce am putut să vedem în câteva zile la Cernăuți, un oraș ce impresionează prin personalitățile care s-au născut acolo sau pe care le-a găzduit în anii de vârf ai creației lor, a avut un mare impact asupra tinerilor membri ai OTUR. Dincolo de bogăția informațiilor însușite, vizita a fost un bun prilej de cunoaștere a membrilor și activităților celorlalte organizații de tineret. Nicio altă activitate nu poate aduce, într-un timp atât de scurt, beneficiul de a lega prietenii în comunitatea ucraineană.

Dincolo de bogăția informațiilor însușite, vizita a fost un bun prilej de cunoaștere a membrilor și activităților celorlalte organizații de tineret. Nicio altă activitate nu poate aduce, într-un timp atât de scurt, beneficiul de a lega prietenii în comunitatea ucraineană.

Daniel BASARABA,
președintele OTUR Caraș-Severin

Nașterea Domnului - eveniment pancosmic

Atunci când strămoșii noștri, Adam și Eva, au fost alungați din Rai, Dumnezeu s-a adresat șarpelui, prorocind că un urmaș al Evei îi va zdrobi acestuia capul. Cu alte cuvinte, o persoană umană va distruge puterea diavolului și, astfel, va elibera omenirea din blestemul păcatului primordial. A urmat o perioadă îndelungată de pregătire a omului pentru întâmpinarea acestui eveniment. Era necesar ca omul însuși să fie convins de necesitatea lui și să-l dorească. Întreaga perioadă a Vechiului Testament a fost „pedagog (călăuză) spre Hristos” (Galateni 3, 24). Astfel, „când a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său născut din femeie, ... ca să dobândim înfierea” (Galateni 4, 4-5). Această „plinire a vremii” a însemnat apariția condițiilor optime (socio-politice, moral-religioase, filosofice) pentru venirea lui Mesia, restabilirea armoniei între om și Dumnezeu, precum și primirea noii religii de către lumea considerată ca civilizată a imensului Imperiu Roman.

În ciuda faptului că pentru contemporanii de atunci venirea lui Hristos s-a realizat într-un anonim aproape complet, Acesta, venind pe lume în deplină smerenie, nu în palate strălucitoare, ci într-o modestă peșteră de lângă Betleem, întregul Univers a participat cu uimire la unirea cerului cu pământul, a Dumnezeirii cu umanul.

Lumea spirituală participă, prin prezența îngerilor, care, nu numai că vestesc păstorilor nașterea Pruncului, ci, ei înșiși plini de uimire, preamăresc lucrarea lui Dumnezeu pentru lume: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire” (Luca 2, 14).

Omenirea, la rândul ei, este prezentă prin două categorii: magii de la Răsărit, reprezentând elita socială și intelectuală a vremii, precum și păstorii, reprezentând majoritatea covârșitoare a oamenilor simpli, dar plini de evlavie.

Nu numai faptele raționale participă la acest eveniment de unicat, ci și faptele necuvântătoare. În tradiția atât de pioasă a colindelor noastre vitele din staul apar ca protectori ai sfântului Prunc.

Până și existența neînsuflețită iese din firescul său stabilit de legile naturii și vine să se închine lui Hristos. Steaua, călăuzitoarea magilor, se abate

de la crugul ei firesc și se oprește deasupra peșterii din Betleem, ca un omagiu adus Celui de dincolo de stele.

Din nefericire, și cel rău participă, în chip malefic, la eveniment. Astfel, regele Irod, plin de neliniște și ură față de Prunc, în teama lui de a pierde succesiunea regatului, porce de la uciderea pruncilor din Betleem și din împrejurimi.

Și astăzi, la peste două milenii de la acel eveniment, întreaga creație tresaltă și se bucură atunci când vestea minunată răzbate an de an în lume. Dincolo de unitatea liturgică din Ortodoxie, există două popoare ortodoxe care cultivă praznicul Nașterii Domnului în chip deosebit: românii și ucrainenii. Nicăieri în altă parte nu vom găsi creații populare care să reflecte mai intens și cu mai multă căldură sufletească evenimentul minunat. Și ce este cel mai interesant este faptul că aceste creații, colindele, sunt adevărate eseuri teologice, ele reflectând corect învățătura creștină cu privire la întruparea Domnului. Există o colindă, pe care o cântă deopotrivă ucrainenii și românii, fiecare în limba lor, care redă imaginea supremei trăiri a venirii lui Hristos în lume, trăire pe care o experiază atât cerul, cât și pământul. Iată prima strofă a acestei splendide creații populare:

*Cerul și pământul în cântări
răsună*

*Îngeri și oameni cântă
împreună.*

*Hristos se naște, Domnul
coboară*

*Îngerii cântă, magii îl adoră
Păstori aleargă, ieslea*

*o-nconjoară;
Mari minuni se întâmplară.*

*Небо і земля (2) нині
торжествують,
Ангели, люди (2) весело
празднують.*

*Христос родився, Бог
воплотився,*

*Ангели співають, Царіє витають,
Поклін віддають, пастирцє*

*грають,
„Чудо, чудо!“ повідають.*

Această comuniune a cerescului cu umanul în preamărirea lui Hristos, Pruncul întrupat, ne determină pe noi, creștinii, să fim mai solidari cu toți frații noștri și mai ales cu cei care sunt în suferință, după cum ne îndeamnă un alt colind străbun al creștinilor români:

E sărbătoare și e joc în casa ta acum,

Dar sunt bordeie fără foc și mâine-i Moș Ajun.

Și-acum te las, fii sănătos și vesel de Crăciun,

Dar nu uita când ești voios, creștine, să fii bun.

pr. Dumitru COLOTELO

Nașterea Domnului

Dacă ne uităm în calendarele bisericești ale cultului ortodox constatăm că la 25 decembrie Biserica Ortodoxă Română sărbătorește Nașterea Domnului, iar ucrainenii ortodocși majoritari în Ucraina au aceeași sărbătoare, „Rizdvo Chrystove”, la 7 ianuarie, după calendarul vechi iulian. Pravoslavnicii ucraineni nu au acceptat Reforma Sinodală cum a făcut Biserica Ortodoxă Română și trecerea, cum se zice în popor, pe stil nou, alăturându-se majorității țărilor europene de la sărbători toate sărbătorile creștine după calendarul nou, cel gregorian. Diferența între cele două calendare este de 13 zile.

În România, trecerea pe stil nou s-a realizat începând cu 14 octombrie 1924. Această trecere s-a înfăptuit cu mari greutate din partea populației.

Mari împotriri au fost din partea populației din Basarabia și de pe partea dreaptă a Ceremușului, care și în prezent serbează Crăciunul pe stil vechi.

Anul acesta, în România, s-au împlinit 92 de ani de când Biserica Ortodoxă sărbătorește toate sărbătorile pe stil nou.

Comunitatea ucraineană din Bucovina, cu excepția comunelor Ulma, Izvoarele Sucevei și, parțial, Brodina serbează Crăciunul pe stil nou. În realizarea acestei reforme un rol deosebit au avut mănăstirile. În felul acesta, biserica s-a aliniat calendarului nou, cel gregorian, care are argumente științifice de funcționare.

Populația ucraineană din România, referindu-mă la cei din Maramureș, Banat, Caraș-Severin, Delta Dunării, Satu Mare, Arad, în majoritatea ei, ține sărbătorile religioase după calendarul iulian, pe stil vechi cum se mai spune în popor.

Ucrainenii din România aparțin Bisericii Ortodoxe din România, și prăznuiesc Nașterea celui după trup a Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Isus Hristos indiferent de calendarul bisericesc în zilele de 25 decembrie sau 7 ianuarie, pe stil vechi.

Bunul Dumnezeu, văzând neamul omenesc chinat de diavol, I s-a făcut milă de el. A trimis pe Arhanghelul Gavril să zică Născătoarei de Dumne-

zeu: „Bucură-te ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine!”. Și îndată s-a zămislit Domnul nostru Isus Hristos, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, în preacuratul ei pântec. Când s-au împlinit nouă luni de la zămislire, ieșit-a porunca de la cezarul August ca să se înscrie toată lumea. Deci, a venit și Iosif, păzitorul Născătoarei de Dumnezeu, cu dânsa ca să se înscrie în Betleem. Și când a venit vremea să nască Fecioara, n-a găsit casă, că era multă lume, de aceea a intrat într-o peșteră săracă și acolo a născut, pe Domnul nostru Isus Hristos. L-a înfășat ca pe un prunc și l-a culcat în ieslea vitelor.

Sărbătoarea Nașterii Domnului, Crăciunul, cum o denumesc românii, este una dintre cele mai importante pentru poporul creștin, când este celebrată Nașterea lui Isus strâns legată de spiritualitatea populară a fiecărei nații care o individualizează și o definește.

Timpul sărbătorilor populare de iarnă a fost și este un timp cu practici magico-religioase, cu ritualuri și ceremoniale, cu interdicții și superstiții.

La toate națiunile Ajunul Crăciunului este ziua care face trecerea de la timpul profan la cel de sărbătoare, astfel că toate activitățile sunt strâns legate de acte ritualice care asigură, în credința populară, sănătatea și prosperitatea familiei.

Dacă facem o temeinică analiză a acțiunilor, de exemplu, la români și la ucrainenii-huțuli ale județului Suceava, constatăm asemănări și foarte puține deosebiri. Fiecare acțiune are semnificația și rostul ei, unele cu caracter de obligativitate, cum este masa cu bucatele ritualice de post, paieile și otava puse sub fața de masă, așteptarea preotului cu icoana Nașterii Domnului, fân îndestulător în ieslea vitelor și altele.

La fel ca și astăzi, întreaga comunitate se pregătea pentru sărbătoarea Crăciunului, de la curățenia și purificarea spațiului înconjurător până la acțiunile sufletești impuse de post. Atât la români, cât și la ucrainenii pentru masa de Ajun se pregătesc mâncărurile numai de post, douăsprezece feluri făcute din grâu fiert cu zahăr și nucă, compot din fructe uscate, borș, sarmale de regulă din crupe de porumb, mâncăruri din bureți, tot felul de plăcinte etc.

Fiind o sărbătoare creștinească deosebit de importantă este prilej de a face urări de belșug, sănătate și bună înțelegere în familie și comunitate, de a vesti Nașterea lui Isus, semnificație ce se păs-

trează și astăzi transmisă prin colinde, care întregesc atmosfera de sărbătoare din familie și din întreaga comunitate. Primii care pornesc la colindat sunt copiii care s-au organizat din timp, au făcut cum se zice „repetiție”. Din repertoriul lor fac parte colindele religioase.

Ucrainenii huțuli, locuitori ai munților, serbează Nașterea Domnului cu bucurie și speranță că în Noul An vor munci cu mai mult spor, asigurând astfel bunăstarea familiilor, a întregii comunități din care fac parte. Huțulii colindă în limba lor - ucraineană. Colindul începe în Ajunul Crăciunului, începând cu cei mici, apoi urmează colinda adulților, organizată de biserică. Liderul grupului primește crucea din partea parohului. Fiecare grup are vioara care acompaniază colindătorii, asigurând calitatea interpretării. Colindătorii sunt răsplățiți cu importante sume de bani care rămân bisericii. Huțulii din Galiția, organizați toți după regulile bisericești, întreaga comunitate de creștini ortodocși sau greco-catolici, de Crăciun, participă la Sfânta Liturghie, colindă mai întâi în biserică, apoi părintelui paroh, apoi tuturor gospodarilor. Grupurile de colindători sunt împărțiți pe sectoare. Veniturile fiecărui grup se virează în contul bisericii pentru necesitățile de bună gospodărire și funcționare a lăcașului de cult. Ucrainenii montani, fie bucovineni, galițieni, transcarpatici și cei din nordul României au colinde generale, colinde destinate gospodarului, gospodinei, flăcăului, fetei de măritat, văduvei etc. Colindătorii ajunși în ograda gospodarului nu mai întrebă „Primiți cu colinda?” pentru că fiecare primește „colinda bisericească”.

Ca și populația majoritară - românii, comunitatea ucraineană are colindători cu steaua, irozii. Cu regret trebuie să remarc că aceste grupuri de colindători sunt pe cale de dispariție. Colindatul cu steaua aparține copiilor, să zicem, de ciclul gimnazial, iar irozii tinerilor care interpretează, sub forma unor piese de teatru popular, momentele Nașterii lui Isus, venirea magilor, primirea lor de către Irod, încercarea de a afla unde este pruncul.

După trecerea alaiurilor de colindători, după o scurtă odihnă, gospodarul merg și ei cu colinda la rude și prieteni, finii își colindă nașii, prilej de sărbătoare și transmitere de urări de belșug, sănătate pentru Noul An.

Gheorghe CEGA

Biblia în sufletul copiilor

În duminica a 25-a după Rusalii, la data de 13 noiembrie, când s-a citit în Biserica Ortodoxă la Sfânta Liturghie pericopa evanghelică ce cuprinde Pilda samarineanului milostiv se sărbătorește ziua Sfântului Ioan Gură de Aur și ziua Bibliei.

Cu acest prilej binecuvântat, elevii Școlii Gimnaziale din Bălcăuți, au învins frigul de afară prin căldura inimii lor, participând la dumnezeiasca Liturghie, cântând în corul bisericii în limbile română și ucraineană. La finalul slujbei, au prezentat un program deosebit cuprinzând cele trei evenimente din această zi, aducând în atenția creștinilor prezenți în biserică învățăturile desprinse din Evanghelie, după Omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur și arătând importanța citirii Bibliei, dar și punerea în practică a celor citite.

Astfel, micii creștini au semănat cu dărnicie în inimile de față esența Legii celei noi aduse de Mântuitorul, a iubirii lui Dumnezeu și a aproapelui. Fiind ispitit de un învățător de lege, Domnul Hristos a rostit această pildă, care ne îndeamnă pe fiecare să fim samarineni milostivi, după exemplul dat de Însuși Isus Hristos. Auzind această pildă, niciun suflet nu va avea cuvânt de îndreptățire în fața judecării cerești și de aceea este absolut necesar să ne oprim din zbulciul acestei vieți și să medităm judecându-ne pe noi înșine, dându-ne seama cu care din cele trei personaje ne asemănăm: preotul Legii vechi, levitul sau samarineanul - om de alt neam, urât de iudei și disprețuit fiind considerat neam păcătos. Însă cu toate acestea s-a oprit lângă străinul căzut în drum, care avea nevoie urgentă de ajutor aflându-se între viață și moarte. Samarineanul și-a sfâșiat haina legându-i rănilor, și-a consumat proviziile de vin și untdelemn necesare călătoriei, a mers pe jos pentru ca cel rănit să meargă pe asinul său, a jertfit două zile din timpul său rămânând și purtând grijă de acest străin, a plătit doi dinari pentru celelalte zile de îngrijire

și a promis că restul de bani îi va plăti când se va întoarce din călătoria sa.

Acesta este omul lui Dumnezeu care se jertfește pe sine, se mistuie asemenea unei lumânări chiar pentru necunoscutul de lângă el. Astfel de oameni trăiesc aici, pe pământ, în Împărăția lui Dumnezeu, în inima lor fiind o astfel de Împărăție unde domnește pacea, dragostea, bunăvoința, înțelegerea. Fiind creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, avem sădit în ființa noastră în

care l-a văzut, pe Dumnezeu pe care nu l-a văzut, nu poate să-L iubească“.

După cum samarineanul a dus pe cel căzut la casa de oaspeți, la fel și Mântuitorul s-a aplecat spre noi, s-a răstignit și a înviat, iar înainte de Înălțarea Sa la cer ne-a lăsat și pe noi la casa de oaspeți în grija apostolilor și a preoților, făcându-ne un singur trup al Său în comuniune prin Sfintele Taine, unindu-ne cu Trupul și Sângele Său în Taina Euharistiei.

După prezentarea învățăturilor din Pilda samarineanului milostiv, elevii au adus cinstire Sfântului Ioan Gură de Aur, prezentându-i viața. Fiind mare predicator și vorbitor cu Dumnezeu, a trăit în secolul al IV-lea și s-a bucurat de multă desfătare duhovnicească tâlcuind înțelesurile dumnezeieștilor Scripturi.

S-a arătat prin cuvântul acestui mare predicator importanța citirii Sfintei Scripturi, care nu ne-a fost dată ca să lăsam în cărți, ci pentru ca, prin citire și meditare, să o imprimăm în inimile noastre.

În final, s-a adus laudă Maicii Domnului prin cântări.

Mulțumim Consiliului parohial și preotului paroh Cucu Cosmin, care au răsplătit copiii pentru efortul depus, dându-le câte o carte a Noului Testament cu psalmi. Mulțumim elevilor care au înfrumusețat biserica și prin costumele tradiționale ucrainene purtate la acest eveniment.

Activitatea a fost pregătită de profesorii Cîrstean Narcisa-Elena, Cîrstean Ioan-Petru împreună cu preotul Cucu Cosmin.

Ioan-Petru CÎRSTEAN

mod ontologic dorul după Dumnezeu. Așadar, ajungem la fericirea pentru care am fost creați lucrând la împlinirea acestui dor prin fapte de iubire față de aproapele nostru, luând în considerare cuvântul Sfântului Ioan Evanghelistul de la IOAN 4, 20-21: „Dacă zice cineva: iubesc pe Dumnezeu, iar pe fratele său îl urăște, mincinos este. Pentru că cel ce nu iubește pe fratele său, pe

SĂRBĂTORILE CREȘTINE - OBICEIURI ȘI TRADIȚII

În prima lună a iernii, decembrie, oamenii se pregătesc pentru a întâmpina cele trei mari praznice creștine: Nașterea Domnului Isus Hristos, Sf. Ierarh Vasile cel Mare de Anul Nou și Botezul Domnului (Boboteaza - Dumnezeiasca Arătare).

Încă de la începutul lunii, Sf. Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, ne anunță, printre primii fulgi mari de nea, să ne pregătim sufletește pentru sărbătorile care se apropie.

Încă de la începutul postului Crăciunului încep repetițiile pentru colinde și pentru alte obiceiuri la care participă copii, tineri și chiar cei în vârstă. Obiceiurile și tradițiile sărbătorilor de iarnă sunt cele mai frumoase momente de peste an, care nu pot fi uitate niciodată pentru că ele transmit cele mai adânci sentimente de admirație față de moștenirea lăsată de străbuni. Ne-au lăsat moșii și strămoșii noștri o zestre foarte bogată în toate zonele țării noastre. Bucovina, pământ binecuvântat de Dumnezeu și de Maica Sfântă, este unul dintre cele mai frumoase și bogate ținuturi folclorice. Aici trăiesc cele mai multe minorități naționale, iar una dintre cele mai numeroase este cea ucraineană. Toate popoarele au obiceiurile lor, dar cele ucrainene parcă le întrec pe toate.

La Negostina, județul Suceava, aceste sărbători sunt așteptate cu tot felul de obiceiuri de ucraineni. Mai întâi se organizează cete de colindători și urători, care pregătesc colindele și urăturile ce vor răsună în noaptea Ajunului Nașterii Domnului, a Anului Nou și a Bobotezei. Pe vremuri, când iernile erau grele, pline de zăpadă și geruri, aceste repetiții se făceau în grajdul viteilor, iar acum se adună în locuri mai călduroase, lângă calorifere. Urmează alesul grâului care va fi fiert și preparat pentru masa de Crăciun. Se bate apoi în piua. Toată mâncarea de pe masă din seara de Ajun este de post și se fierbe în cuptor că e mai gustoasă: grâu, sarmale, bob, bureți, pește, prune,

numai colțunașii se fierb pe plită. Pe masă se pune un colac în care se așază o lumânare, iar în jur se pune mâncarea. Cel mai în vârstă membru al familiei rostește rugăciunea „Tatăl nostru“, se așază toți la masă și încep să răsună cele mai frumoase colinde.

Pe la orele amiezii pornesc copiii mici cu colinda din casă în casă și pentru asta sunt răsplățiți pe măsură, iar colindele răsună în ambele limbi: ucraineană și română. Când se întunecă pornesc la colindat cei mai mari, colegi de școală, prieteni, vecini. Aceștia își aleg casele unde vor co-

linda: la rude, la nași, la cadrele didactice care-i pregătesc la școală. Se mai păstrează și irozii în limba ucraineană: „Novaia radist, vivat, vivat slavu Isusu nesem“. Tot în prima noapte se organizează și cetele de flăcăi care merg cu trompeta pe la fetele dragi lor și colindă: „Ore plujuk“, „Dobryi vecir, cesna hazdyne“ etc. Toate aceste colinde sunt păstrate cu sfințenie și se cântă numai în limba ucraineană.

De ziua Nașterii Domnului creștinii se adună la biserică, pentru Sf. Liturghie și toți cei prezenți interpretează împreună cu corul de la strană cele

mai frumoase colinde: „Boh predvicyni“, „Nova radist stala“, „U Vefleemi novyna“, „Vciora izvecio a stalasea novyna“, „Z Rojdestvom Chrystovym“, „Veselaia nam novyna“ etc. Seara a doua a Crăciunului este destinată colindelor pentru Biserica. Consilierii își adună vecinii, rudele, prietenii și pornesc la colindat din casă în casă la toți creștinii. Pe la miezul nopții când termină de colindat se adună cu toții la preotul satului și-l colindă pe acesta. Sunt răsplățiți cu cozonac și cu vin fiert.

Sărbătoarea Sf. Ierarh Vasile cel Mare și a Anului Nou este așteptată și ea de copii mici care pornesc cu clopoțelul încă de pe la orele amiezii, la urât. Mai apoi umblă Malanka, cea care alungă spiritele rele, iar dimineața Noului An debutează cu semănatul (sianka). Vestitorii sunt tot copiii mici care merg din casă în casă cu grâul în trăistuță și este obligatoriu ca primul intrat în casă să fie băiat, ca să-ți meargă bine tot anul și să ai puterea unui bărbat adevărat. La slujba de Anul Nou trebuie să participe cel puțin un membru al fiecărei familii creștine pentru ca aceasta să fie ocrotită de Dumnezeu.

A sosit și Botezul Domnului, iar în seara de Ajun se pun pe masă aceleași preparate ca de Crăciun. De asemenea, în Ajunul Crăciunului și al Bobotezei se dă de pomană pentru cei plecați la Domnul (farfurie, colac, câte o lingură din fiecare mâncare și o lumânare). Apa sfințită de Bobotează - aghiazma mare are o putere tămăduitoare foarte puternică, iar ucrainenii noștri o respectă cu sfințenie ducând-o acasă cu strigătul „chiraleisa“. Timp de 9 zile, după rugăciunea de dimineață, se bea apă sfințită și se spune că te vindecă de orice rele, dar trebuie să existe multă credință în Dumnezeu.

Soborul Sf. Ioan Botezătorul încheie sărbătorile creștine de iarnă.

Ucrainenii din Negostina se urnesc mai greu la distracție, dar când s-au urnit parcă nu-i mai poți opri, de aceea unii sărbătoresc și pe stil nou, și pe cel vechi.

Liniște sufletească, pace și prietenie tuturor ucrainenilor adevărați.

Felicia GRIGORAȘ

160 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI IVAN FRANKO

La data de 19 noiembrie a.c., Organizația județeană Cluj a Uniunii Ucrainenilor din România în parteneriat cu specializarea Limba și literatura ucraineană din cadrul Departamentului de limbi și literaturi slave a Universității „Babeș-Bolyai“ a organizat la Facultatea de Litere (din str. Horea, nr. 31) manifestarea științifico-culturală „160 de ani de la nașterea scriitorului, publicistului și omului de cultură Ivan Franko“. La acțiune au luat parte membrii Uniunii Ucrainenilor din Cluj, studenții diferitelor facultăți clujene, masteranzi, doctoranzi, iubitori ai literaturii și, în general, ai culturii ucrainene.

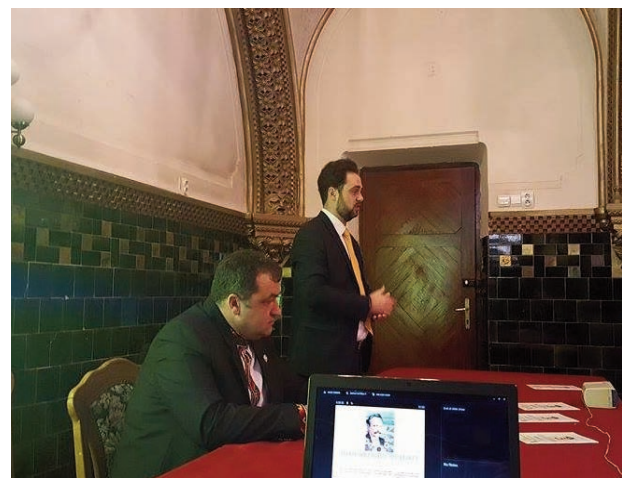
Cuvântul de deschidere a manifestării a fost rostit de către președintele Uniunii Ucrainenilor din România, dl Nicolae Miroslav Petrețchi, care a subliniat importanța omagierii lui Ivan Franko, una dintre cele mai mari figuri ale literaturii, culturii și vieții politice a Ucrainei nu doar de la sfârșitul secolului al XIX-lea, ci din totdeauna, nutrind speranța că într-un timp cât mai scurt, la Cluj-Napoca, va fi dezvelit bustul marelui cărturar ucrainean.

Viața și opera lui Ivan Franko au fost prezentate, de această dată, prin vizionarea a două filme documentare în limba ucraineană. Cei prezenți au putut să-și reamintească sau să afle pentru prima oară, date despre personalitatea copleșitoare a celui care întrușipează în aceeași persoană, poetul, dramaturgul, beletristul, criticul literar, publicistul, traducătorul, istoricul, filosoful și „omul cetății“, Ivan Franko.

Au urmat comunicările științifice susținute de către studenții de la ucraineană: Bianca Bocicorec (Caracterul novator al liricii lui Ivan Franko) și Sara-Marta Deac

(Перекладацька діяльність Івана Я. Франка), care ne-au prezentat, în detaliu, cele două laturi ale lui Franko, poetul, cu cele 7 volume de poezii (în condițiile în care din totalul scrierilor sale a fost publicată doar o jumătate), respectiv, traducătorul a peste 200 de autori, din 14 limbi. Dacă „poezia lui Ivan Franko se distinge prin frumusețea și eleganța compoziției, prin claritatea imaginilor redată într-o transpunere atipică a viziunilor poetice și, totodată, prin muzicalitatea versurilor încărcate de un lirism greu de pătruns“, după cum ne-a asigurat Bianca Bocicorec, Sara-Marta Deac „ne-a prezentat că Ivan Franko a tradus din literatura antică, din indiana veche, din arabă și a continuat cu cea germană, italiană, spaniolă, norvegiană, polonă, irlandeză, portugheză și rusă“.

Profesorul universitar dr. Mihai Kramar, prin comunicarea „Іван Франко – філософ діалектик“, ne-a introdus în filosofia lui Ivan Franko, definind și exemplificând, într-un mod exhaustiv, principalele etape ale dialectismului frankian.

Sperăm ca lucrarea domniei sale să fie publicată cât mai curând pentru a putea fi cunoscută publicului larg.

Studenții specializării Limba și literatura ucraineană, alături de cei de la alte facultăți și împreună cu membrii trupei „Pasărea de foc“ a Organizației județene Cluj a UUR au recitat, în limbile ucraineană și română (în traducerea lui Ion Covaci), poezii și poeme ale celui supranumit „Drumarul“ literaturii ucrainene. Este vorba de:

Bianca Bocicorec, Andreea Elena Burlacu, Gina-Georgeta Bodnariuc, Mihai Bodnariuc, Ionela-Paulina Cail, Sara-Marta Deac, Ana Vanesa Hreniuk, Serioja-Ioan Hrin, Adrian Lucian Kadar, Mihai Ciprian Lușcan, Dorel Malearciuc, Bianca-Lena Michnea, Ioan-Ovidiu Polianciuc, Beatrisa Popovici, Petru Pancec, Carina Rahovan, Gheorghe Liviu Romaniuc, Oxana Slavita și Diana Maria Spivaliuc.

Totodată, spre finalul evenimentului, cei prezenți s-au delectat ascultând piesa „Знаєш“ pe versurile lui Ivan Franko (Чого являєшся мені у чм?), în interpretarea lui Vitali Kozlovskyi.

Ioan HERBIL

Școala constituie principalul izvor de cultură și factor de civilizație în care se desăvârșește formarea omului și care are nobila menire de a realiza la elevi performanțe ale gândirii, care să se exprime prin suplețe, independență și creativitate.

Educația nonformală reprezintă ansamblul influențelor educative structurate și organizate într-un cadru instituționalizat, dar desfășurate în afara sistemului de învățământ. Folosirea educației nonformale în școală presupune o îmbunătățire a actului educațional.

Activitățile extrașcolare reprezintă un element prioritar în politicile educaționale, întrucât au un impact pozitiv asupra dezvoltării personalității tânărului, asupra performanțelor școlare și asupra integrării sociale în general.

Rolul profesorului este foarte important prin contribuția ce o aduce în sprijinirea altor factori educativi ce se asociază eforturilor școlii. Se poate transpune în rolul de înlocuitor al părinților, de consilier și sfătuitor al acestora. Pe lângă activitatea didactică și cea din școală, profesorul desfășoară și o bogată și rodnică activitate extrașcolară.

Activitățile extrașcolare contribuie la gândirea și completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor elevilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului lor liber. Având un caracter atractiv, elevii participă într-o atmosferă relaxantă, cu însuflețire și dăruire, la astfel de activități. Potențialul larg al activităților extrașcolare este generator de căutări și soluții variate, iar scopul activităților extrașcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale.

Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un

Rolul și semnificația activităților extrașcolare

cadru nonformal, ce permit elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual. Au menirea de a valorifica timpul liber al elevilor într-un mod plăcut și util și de a-l transforma într-o sursă educațională.

Aceste activități sunt importante în dezvoltarea elevilor care învață să socializeze, să fie responsabili și să respecte oamenii din jurul lor.

Cele mai frecvente beneficii ale activităților extrașcolare pot fi: activizarea copiilor, dezvoltarea unei atitudini proactive; integrarea copiilor într-un colectiv, dezvoltarea spiritului de echipă și experiența lucrului în echipă; creșterea stimei de sine și a încrederii în forțele proprii, autocunoaștere; dezvoltarea abilităților de comunicare; creșterea interesului pentru școală în general, stimularea interesului pentru cunoaștere în general; descoperirea și dezvoltarea talentelor și aptitudinilor copiilor; experiența îmbunătățirii CV-ului, în cazul activităților de voluntariat; dezvoltarea unei atitudini deschise, tolerante, umaniste și ecologiste; dobândirea abilităților practice în situații con-

crete, utile pentru viață; capacitatea de a se adapta ușor unor situații noi, dezvoltarea unor comportamente adecvate social pentru situații uzuale; îmbunătățirea relației cu profesorii, crearea unei legături mai apropiate între cadrele didactice și copii; îmbunătățirea relației cu părinții; crearea unei legături mai strânse între familii, copii și reprezentanții școlii sau școala ca instituție. Activitățile extrașcolare sporesc capacitatea de socializare și îi pot învăța pe copii statuturile și rolurile variabile pe care oamenii le au în societate, iar solidaritatea, colaborarea și lucrul în echipă pot fi considerate competențe esențiale pentru viitorul copiilor și încadrarea acestora în muncă, într-un viitor colectiv profesional. Spontaneitatea, dezvoltarea imaginației fac parte dintre competențele artistice, la care se adaugă și calități psiho-morale precum sinceritatea, stima de sine sau calitatea de „buni creștini“.

Încă de la începutul anului școlar 2016-2017 la Școala Gimnazială din Rona de Sus, județul Maramureș s-au derulat foarte multe astfel de activități extrașcolare printre care: „Let's Do It, Romania“ 24 septembrie 2016, la care au luat parte și elevii din ciclul primar; „Balul toamnei“ unde a fost ales prințul și prințesa toamnei la data de 22 noiembrie; Concertul de colinde „Sus la poarta Raiului“ care s-a desfășurat la biserica din localitatea Petrova, la care au participat elevii clasei a VI-a B însoțiți de doamna profesoară Geta Petrețchi, 27 noiembrie; 1 Decembrie - Ziua Națională a României; Moș Nicolae vine la toți copiii și multe alte activități care sunt planificate pe parcursul semestrului I și II.

*prof. Geta PETREȚCHI,
Școala Gimnazială Rona de Sus, Maramureș*

Ziua școlii la Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” din Siret, ediția I

În cadrul programului „Școala altfel”, marți, 8 noiembrie 2016, Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” din orașul Siret a sărbătorit, la Casa de Cultură, într-un cadru festiv, „Ziua școlii”, prima ediție. Evenimentul a fost organizat de conducerea Colegiului Tehnic în frunte cu prof. Puiu Doina, directoarea Colegiului, și cei doi directori adjuncți, Antonio Musteață și Jeaneta Maidaniuc. La acest eveniment au participat profesorii Colegiului, elevii și părinții lor, precum și profesorii pensionari după cum urmează: Pupăză Tudorița, prof. de limba română, Bucetchi Lidia, prof. de chimie, Gușetu Silvia, prof. de chimie, Crețu Florin, prof. de geografie, Maidaniuc Nicolai, prof. de educație fizică, Chideșă Ioan, prof. de matematică, Pînzaru Silvestru, prof. limba română, Uricec Octavian, prof. de educație fizică, Fediuc Aurelian, maistru de practică, Andreiesei Dumitru, instructor auto, Fediuc Dumitru, instructor auto, Chideșciuc Teodora, prof. de fizică, Kozac Claudia, laboranta Colegiului. Sărbătoarea „Ziua școlii” a fost deschisă de prof. Puiu Doina, directoarea Colegiului, care a anunțat programul, a mulțumit celor prezenți la acest eveniment și a propus păstrarea unui moment de reculegere pentru cei care ne-au părăsit pentru totdeauna. După aceea, l-a rugat pe domnul Adrian Popoiu, primarul orașului Siret, să adreseze câteva cuvinte celor prezenți în sală. Domnul primar a mulțumit conducerii Colegiului Tehnic „Lațcu Vodă” pentru invitație, a felicitat conducerea școlii și corpul profesoral pentru această frumoasă activitate, a mulțumit profesorilor pensionari pentru activitatea instructiv-educativă desfășurată de zeci de ani la această școală, a felicitat elevii și profesorii pentru rezultatele obținute la diferite concursuri și olimpiade școlare, iar la sfârșit le-a urat multă sănătate și rezultate cât mai bune în anul școlar 2016-2017.

În continuare, a luat cuvântul doamna profesoară Rotaru Anghelescu Lăcrămioara, consilier educativ al Colegiului Tehnic, care a spus: „De ce este nevoie de o zi a școlii? Pentru că școala este un organism viu, format din sufletele tuturor celor care învață și muncesc în ea. Pentru că ea, școala este nu doar un loc oarecare, ci și un alt acasă pentru mulți. Pentru că, deși „bătrână”, ea nu a fost sărbătorită niciodată până acum. Dar niciodată nu e prea târziu. Deci, „La mulți ani, Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă!”. Și toate gândurile bune tuturor celor care ți-au trecut de-a lungul anilor pragul. Am avut bucuria să ne premiem elevii și profesorii meritoși, să ne reîntâlnim cu oamenii dragi școlii care au slujit la acest Colegiu peste 40 de ani, să ne delectăm cu momente artistice memorabile. Mulțumim tuturor celor care ne-au fost alături”. Vreau să menționez că între discursuri s-au prezentat diferite programe artistice susținute de ele-

vii Colegiului siretean sub conducerea prof. Zirca Ianoș. În continuare, a urmat înmânarea de către conducerea școlii a plachetelor tuturor pensionarilor, profesoarelor plachetă Ziua Școlii - ediția I și un trandafir, iar profesorilor o plachetă. Profesorul Pînzaru Silvestru, după ce a primit placheta, a fost rugat să spună câteva cuvinte despre Colegiul Tehnic. Domnul profesor a acceptat și în cuvântul său a spus: „Învățământul liceal siretean debutează în anul 1899 cu o singură clasă cu predare în

limba germană, formată din 39 de elevi. După Marea Unire din 1918 liceul german se transformă în liceu românesc de stat. În anul 1936, liceul primește numele de „Lațcu Vodă”, funcționând ca școală normală și apoi Școală Tehnică de Administrație Economică, până în 1955. În anul 1956, se înființează Liceul Teoretic Siret care are statutul de școală medie mixtă, având și clase cu predare în limba ucraineană, clase care au funcționat până în anul 1964. În anul 1977, prin unire cu Școala Profesională de Șoferi, ia ființă Liceul Industrial Auto, care a funcționat sub tutela Ministerului Transporturilor. În anul 1995, la sărbătorirea a 125 de ani de învățământ siretean, s-a revenit la vechea denumire de „Lațcu Vodă” ca semn al continuității și tradiției, denumire sub care funcționează și astăzi. În continuare, domnul profesor a amintit câteva nume care au învățat la această instituție de învățământ printre care Ștefaneli, un istoric, prozator, traducător, dramaturg și memoria-list. A urmat școala la Siret, apoi la Cernăuți unde un timp a fost coleg cu Eminescu, a urmat Facultatea de Drept la Viena (1869), iar doctoratul în 1875. A contribuit la întemeierea Societății Arbo-roasa a studenților români din Cernăuți, scriind și textul unui imn pe muzică de Ciprian Porumbescu.

Altă persoană de seamă care a studiat la Siret a fost Mihai Teliman. El a urmat școala primară și gimnaziul la Siret, după care s-a înscris la Școala reală superioară la Cernăuți, ale cărei cursuri le-a absolvit în anul 1882, apoi a urmat studiile la Academia de pictură la Viena (1882-1887). Tot la Siret

a urmat cursuri și Ion Popescu Sireteanu. El s-a născut la 10 septembrie 1934 în satul Mănăstioara. A fost elev la Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă”. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Iași în 1968. El este cel care a publicat Istoria orașului Siret. Directoarea adjunctă Jeaneta Maidaniuc a mulțumit domnului prof. Pînzaru, iar în continuare a urmat un program artistic și premierea elevilor cu rezultate deosebite la concursuri și olimpiade naționale, precum și a profesorilor.

Numărul de elevi și numărul de clase în anul școlar 2015-2016 la Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă”, este următorul: din totalul de 1410 elevi înscriși, 124 elevi frecventează învățământul gimnazial (4 clase), 910 elevi învățământul liceal de zi (33 de clase) din care 18 clase profil teoretic și 15 clase profil tehnic (368 elevi), 236 elevi învățământul profesional de zi cu durata de 3 ani și 2 ani (8 clase), 86 elevi învățământul liceal de frecvență redusă - profil uman - filologie (3 clase), 54 elevi învățământul postliceal, școală de maistri (2 clase). Dacă mă refer la încadrarea școlii, pot să afirm că este foarte bună fiindcă la Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” își desfășoară activitatea 80 de cadre didactice din care 62 profesori și ingineri și 18 maistri instruire practică și de conducere auto; 14 angajați ca personal didactic auxiliar, 20 de angajați ca personal nedidactic.

Distribuția pe grade didactice a personalului didactic este următoarea: 15 cadre didactice cu definitivat, 16 cadre didactice cu gradul II, 38 cadre didactice cu gradul didactic I și 2 cu doctorat.

Prima parte a Zilei școlii s-a încheiat cu un frumos dans țigănesc prezentat de elevii claselor mari de la Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” sub conducerea prof. Zirca Ianoș. Partea a doua a acestei manifestări s-a desfășurat la o masă prietensă prin contribuția cadrelor didactice la care au participat și profesorii pensionari.

Partea a II-a s-a desfășurat la cantina Colegiului. Închei articolul despre Ziua școlii, ediția I cu cuvintele lui Nicolae Iorga: „Școala cea mai bună e aceea în care înveți, înainte de toate, a învăța”.

Nicolai MAIDANIUC

Noutate editorială

Lucian Perța, Tălmăciri... răstălmăciri. Poeți ucraineni din România parodiați, Cluj-Napoca, 2016

La Editura „Grinta” din Cluj-Napoca a apărut recent volumul de parodie *Tălmăciri... răstălmăciri* al prolificului parodist maramureșean, Lucian Perța, volum publicat cu sprijinul financiar al Primăriei Vișeu de Sus. Autor a numeroase lucrări parodistice, dl Perța se remarcă drept un parodist cu adevărat talentat, fiecare parodie a sa stârnind un zâmbet sincer care bine dispune orice cititor indiferent de vârstă, întrucât ea nu jignește, ci conferă textelor parodiate noi sensuri.

În această nouă apariție, autorul

parodiază exclusiv poeți ucraineni din România, precum: Ivan Ardelean, Ștefan Tcaciuc, Corneliu Irod, Havrylo Klempuş, Ivan Covaci, Mihai Mihailiuc, Ivan Nehriuk, Mychailo Nebeleak, Iuri Pavliș. Cartea reprezintă o interpretare parodică a poeziei ucrainene din România, o variantă satirică a acesteia.

Parodistul Lucian Perța este un colaborator activ, prolific al revistei noastre, de peste două decenii, stârnindu-mi admirația și interesul pentru versurile pe care le publică și pe care cu mare drag și nerăbdare le

aștept de fiecare dată. Cu o reală plăcere citesc parodiile domnului Perța, ivindu-mi-se zâmbetul pe buze la fiecare creație a sa plină de umor de bună calitate.

Titlul acestei noi apariții editoriale e unul sugestiv pentru conținutul său, poeziilor originale ale numeroșilor scriitori ucraineni autorul le creează parodii extraordinare. Poezia ucraineană din România e „tălmăcită” și „răstălmăcită” parodic, după cum afirmă însuși autorul.

Lucian Perța este considerat de critici literari drept cel mai mare parodist al României. Orice cititor trebuie să aibă în bibliotecă o astfel de carte, care cel puțin pentru mine este un prilej de bucurie. Așadar, vă invit cu drag să citiți această carte interesantă și amuzantă totodată.

Ștefania GANCIU

„Balul de toamnă“ al preșcolărilor din Rona de Sus

Sub acest titlu s-a desfășurat activitatea comună a grădinițelor din Rona de Sus și Coștiui. Această activitate a avut loc în sala de sport din comuna Rona de Sus după un proiect educațional întocmit și coordonat de prof. înv. preșcolar Liuba Rusneac.

Bazându-se pe argumentul că „toamna purtând haina ei multicoloră, a trecut și pe meleagurile noastre“ și „frumosul din natură, manifestat în culori și forme sonore, are o influență binefăcătoare asupra copiilor“, cadrele didactice îi învață pe copii să observe și să se apropie cu emoție de acest spectacol sublim al naturii, astfel încât rațiunea să se armonizeze cu sensibilitatea.

Vineri, 11 noiembrie 2016, în sala de sport a Școlii Gimnaziale din Rona de Sus, Maramureș, s-au adunat toți preșcolarii împreună cu educatoarele și părinții. Au fost repartizați la mese de lucru pe grupe: grupa mare Centru - prof. educ. Semeniuc Ana, grupa mijlocie, prof. educ. Semeniuc Natalia; grupa mare Coștiui - prof. educ. Rusneac Liuba,

- practică; „Coș cu fructe“ - mototolire; „Măști hazlii pentru copii“ - confecționare; „Peisaj de toamnă“ - mozaic; „Frumusețile și bogățiile toamnei“ - pictură pe sticlă, machetă; „Toamnă

aurie“ - machetă; „Toamnă în culori“ - pictură, pictură pe piatră. La terminarea lucrărilor de către copii, acestea au fost aranjate pe planșete pe teme și arătate tuturor copiilor și părinților prezenți la această acțiune.

gioasă acțiune au fost: directorul Școlii Gimnaziale din Rona de Sus, prof. Lușcan Loredana Mihaela, primarul comunei, Romaniuc Ioan, și sponsorul principal al acestei acțiuni, reprezentat de viceprimarul Copoșciuc Ilie, înv. Ileana Dan din partea UUR. Invitații surpriză au fost Mickey și Minnie. Și dacă cele două părți au fost realizate foarte bine de copii sub îndrumarea inimoasă a educatoarelor, partea a III-a a fost cea mai emoționantă: parada costumelor. În acordurile muzicii asigurate de Marius Lavița (care a și înregistrat și fotografiat toată acțiunea), copii costumați în prinți, prințese, fructe, legume etc. au fost plimbați de mână de Mickey și Minnie. Acest moment cred că li s-a întipărit cel mai bine în minte.

La sfârșit, au fost împărțite copiilor diplome, dulciuri, sponsorizate de primarul comunei. În v. Ileana Dan a răsplătit educatoarele cu reviste „Dzvoynyk“ din partea UUR, din care le vor citi poezii și povești copiilor. Doamna dir. Lușcan Loredana a primit un coșuleț cu flori din partea educatoarelor și felicitări pentru reușita cu notă mare la examenul de directori. S-au exprimat mulțumiri sponsorului principal, sincere felicitări preșcolărilor, părinților care sunt alături de ei, educatoarelor pentru munca lor cu copiii, doamnei directoare pentru profesionalism.

grupa mică - prof. educ. Petrețchi Larisa; cătunul Jidicea - prof. educ. Herbil Ana-Maria și cătunul Soloneț - prof. educ. Boiciuc Mihaela.

La ora 10:00, fiecare grupă a început activitatea plastică ori practică pentru care aveau material pe măsute, după titluri: „Aranjament floral“

Al doilea punct al acestei activități au fost cântecele și poeziile dedicate anotimpului toamna, prezentate de fiecare grupă de preșcolari și aplaudate de părinți și de cei prezenți.

Al treilea punct a fost parada costumelor. Invitații speciali la această minunată și gălă-

Iar coordonatoarele, prof. Herbil Ana-Maria și prof. Rusneac Liuba, au organizat și condus această activitate cu pricepere.

în v. Ileana DAN

În ciuda problemelor apărute de ordin intern, la insistențele repetate, am reușit ca în ziua de 19 noiembrie 2016, să particip cu o delegație la Festivalul „Simțiți Ucraina cu Inima“, organizat de Centrul de Cultură din orașul Reni.

Astfel, delegația noastră formată din Dumitru Cernencu, președintele UUR Tulcea, Dumitru Danilencu, prim-vicepreședinte, Gheorghe Munteanu, secretar al organizației UUR Tulcea, și Gheorghe Toader, membru, am ajuns în jurul prânzului la Reni, oraș situat pe malul stâng al Dunării, în Ucraina.

Orașul Reni s-a făcut remarcat începând cu anul 1916 când au început să se desfășoare aici activități portuare. Pentru noi, națiunea română, pe timpul regelui Carol I, când Reni era sub administrare românească, o parte din răniții Războiului de Independență din 1877 au fost tratați la spitalul de campanie din Reni, iar urmele administrației românești mai persistă și azi în Reni, dovadă fiind o parte din clădirile construite în acea vreme, monumente, înscrisuri oficiale etc.

Interesant pentru orașul Reni ar fi structura populației orașului cifrată la 20.000 de persoane, constituită din 10.000 români (moldoveni) și aproximativ 10.000 ruși, găgăuzi, ucraineni, bulgari etc.

Menționez că încă de la intrare în Ucraina în punctul de control al frontierei Reni am fost întâmpinați de o delegație oficială, condusă de domnul Zuiiev Oleh, președintele Consiliului Raional Reni, care, în numele organizatorilor, ne-a primit cu pâine, sare și cu un pahar cu vin, ne-a urat bun venit pe pământul Ucrainei și la festival.

Împreună cu delegația ucraineană ne-am deplasat în piața centrală a orașului unde am depus o floare la monumentul eroilor locali decedați în luptele din Afganistan și nu numai, după care a fost păstrat un moment de reculegere.

Festivalul de la Reni

rul ucrainean o acordă acestei „instituții a prosopului tradițional ucrainean“, diversității cromatice utilizate, importanței și mesajelor transmise de culori.

Astfel, am aflat că întotdeauna vor fi utilizate culorile: roșu, pentru a marca culoarea soarelui, a bunătații; albastru, pentru a marca limpezimea cerului, bogăția apelor.

Am aflat că nu se folosește culoarea neagră și în diverse motive populare care se coseau pe prosoape lipseau cuci pentru că reprezentau singurătatea, în schimb se brodau privighetori pentru că acestea au familii, cresc și hrănesc pui și al

căror cântec se aude de dimineață până seara pe câmpiile ucrainene.

Totodată, am aflat importanța, simbolistica și valoarea prosopului utilizat în ceremonialul căsătoriei. Astfel, viitoarea mireasă trebuie să brodeze singură cele 12 prosoape care simbolizează lunile anului, iar în cazul în care ar fi ajută de altcineva, în viitoarea ei familie ar putea exista imixtiuni ne-

dorite care îi vor periclita căsnicia, precum și faptul că la intrare în biserică mirii erau legați cu un prosop pentru a simboliza legământul tainic și sfânt al căsătoriei, precum și trăinicia acesteia.

Tot ca un element interesant am aflat că pâinea cea de toate zilele nu se așază niciodată pe lemn, ci pe un prosop cu care este și acoperită. După

încheierea vizitei la Muzeul de Istorie și Artă Tradițională ne-am deplasat la Casa de Cultură din Reni unde reprezentanții noștri, Gheorghe Munteanu și Gheorghe Toader, și-au pregătit cu migală expoziția, colecția de portrete și peisajul deltaic pentru a fi prezentate participanților la festival, activitate care s-a bucurat de succes în rândul vizitatorilor.

Concomitent cu

prezentarea și vizitarea expoziției noastre am participat, rând pe rând, la acțiunea de brodare a unui prosop lung de 7 metri și lat de 1 metru prin coaserea a câte unei frunzulițe, flori sau altui detaliu, acest prosop urmând a fi expus după finalizare la Muzeul de Artă din Odesa și cu numele celor care și-au adus contribuția la aceasta.

După deschiderea oficială a festivalului, în organizarea și regia directorului Centrului de Cultură din Reni, dna Marina Muntian, pe scenă au urcat, rând pe rând, copii, juniori și seniori care au prezentat un program artistic foarte bine pregătit, unde am remarcat pe lângă ritmicitate, inspirație și vigoare, eleganță și grație demnă de balerini autentici, în cadrul echipelor de dans.

De asemenea, am remarcat colectivele Centrului de Cultură care au interpretat cu multă precizie și disciplină muzicală cântecele pregătite. Ca invitat de onoare, a participat de la Centrul de Cultură din Odesa grupul vocal coordonat de doamna Eleonora Sapkina, o veche cunoștință de-a noastră care cu câțiva ani în urmă a participat și la un festival de folclor ucrainean la Tulcea.

Programul prezentat de grupul vocal din Odesa a arătat încă o dată valoarea folclorului tradițional ucrainean, talentul și preocuparea componentelor grupului pentru a face artă din ceea ce fac cu plăcere.

Am părăsit festivalul încărcăți cu emoții pozitive, bucurăși de faptul că am văzut ceva frumos și reprezentativ pentru noi, ucrainenii, dar și cu regretul că vizita a fost scurtă și noi tulcenii n-am putut participa la festival și cu un grup vocal-instrumental din România pentru a le arăta că și noi stăpânim bine arta cântecului tradițional ucrainean. Cred că este de datoria noastră să reprezentăm cu cinste etnia noastră oriunde suntem invitați, iar acest atribut nu este facultativ, ci constituie o îndatorire de onoare a noastră.

Următoarea oprire a constituit-o vizita la Muzeul de Artă Tradițională din Reni, unde spre bucuria noastră fusese inaugurată o impresionantă și interesantă expoziție de prosoape tradiționale ucrainene.

Pe parcursul vizionării expoziției am aflat valoarea, importanța și perenitatea pe care popo-

Sper că aceste activități se vor normaliza în viitor și cred că nu numai numărul este determinant, ci și calitatea oamenilor care se implică în diverse proiecte.

Dumitru CERNENCU
președintele Organizației județene
Tulcea a UUR

Din cronică evenimentelor cultural-științifice și educative ale Organizației UUR București

Organizația municipală București a UUR a desfășurat o activitate destul de bogată pe parcursul întregului an 2016 care, în mare parte, a fost mediatizată în prestigioasa revistă a UUR „Curierul ucrainean”. Dintre acțiunile culturale desfășurate, aș aminti doar câteva: „Spectacol literar-artistic dedicat lui Taras Șevcenko”, cu prezența tinerilor artiști din Ucraina, „Concert festiv dedicat celor 25 de ani de independență a Ucrainei” și „Zilele culturii ucrainene”, cu un program bogat și variat, incluzând deschiderea Casei ucrainene, cu specific huțul, la Muzeul Național al Satului.

Aș dori să relatez însă despre ultimele evenimente culturale care au avut loc în Capitală și care nu au fost încă mediatizate în această revistă a UUR.

În perioada 4-5 noiembrie, am organizat, cu prilejul împlinirii a 160 de ani de la nașterea și 100 de ani de la moartea marelui clasic al literaturii ucrainene, Ivan Franko (anul 2016 fiind de clarat, în Ucraina, *Anul Ivan Franko*), mai multe evenimente dedicate acestei mari personalități ucrainene. Deoarece am fost onorați de prezența oaspeților importanți din Ucraina, oameni de cultură și litere, însoțiți de Televiziunea Națională, canalul RADA, am dorit ca aceștia să poată face cunoștință cu viața și activitatea UUR și, mai ales, cu cea editorială. În acest sens, în dimineața zilei de 4 noiembrie, a avut loc, la Biblioteca „Ștefan Teaciu” întâlnirea delegației ucrainene cu scriitorii ucraineni și șefii redacțiilor de ziare și reviste editate de UUR, de care s-a ocupat îndeaproape dl Mihai Traista, președintele Comisiei de Cultură a UUR. M-am bucurat că atmosfera, pe parcursul discuțiilor purtate în comun, a fost cât se poate de caldă și prietenească. Iar oaspeții noștri au putut pleca deosebit de plăcut impresionați de o activitate editorială laborioasă, în care nici operele marelui Franko nu au fost uitate, ci multe dintre ele au fost traduse și editate, chiar în acest an aniversar, în limba română.

A doua întâlnire, din aceeași zi, a avut loc la Ambasada Ucrainei, organizată de dl Teofil Rendiuk, însărcinatul cu afaceri a.i., care a primit cu bucurie oaspeții atât de speciali din Ucraina, mulți dintre ei prieteni vechi ai ucrainenilor din România și ai șefului misiunii diplomatice, personal, care se poate mândri că a pus temelii primei Ambasade, fiind acolo chiar de la început.

În după-amiaza zilei de 4 noiembrie, la Casa Universitarilor am organizat un „Spectacol artistic Ivan Franko”, aș zice eu, într-o formă originală, în care cuvântările s-au împletit armonios cu muzica ucraineană și cu instrumentul național ucrainean, bandura, avându-l ca oaspete pe artistul poporului Ostap Stachiv din Lviv. Dar nici artiștii noștri nu au lipsit din program. Au evoluat: duetul instrumental „Zorea” (Natalia Pancec - vioară și Dan Vasilescu - chitară) și un alt duet „Zorea” (Roxana Miculaiciuc – solistă acompa-

niată de Bogdan Costiuc la acordeon).

Cuvântările au fost rostite de persoanele aflate în prezidiu (eu am avut rolul dificil de moderator și traducător) și, în primul rând, de șeful misiunii diplomatice, domnul Teofil Rendiuk, care a transmis, printre altele, salutul Ambasadei. Vicepreședintele UUR, domnul Mihai Traista, a transmis salutul președintelui UUR, domnul Nicolae Miroslov Petrețchi, care a regretat că nu poate fi în mijlocul nostru. Au mai luat cuvântul: domnul prof. universitar doctor, șeful Asociației Slaviștilor din România, Constantin Geambașu, reprezentanții Universității din Lviv, domniile profesori doctori Mychailo Hnatiuk și Bohdan Iakymovyci și doamna director general al Muzeului Etnografic din Kolomyia, Jaroslava Tkaciuk, care ne-a și dăruit un tablou original confecționat din ouă încondeiate. Spectacolul s-a terminat solemn, cu un cântec patriotic reprezentativ al lui Franko – „Nu e momentul” («Не пора, не пора, москалеві й ляхові служити»), interpretat de renumitul artist din Ucraina care a stârnit vii aplauze și imensă admirație. Seara s-a încheiat cu o cină festivă din care nu a lipsit muzica și voia bună care îi caracterizează pe ucraineni.

La data de 5 noiembrie, oaspeții noștri, după ce au vizitat Bucureștiul, au poposit pe la sediul UUR în care a fost organizată o întâlnire de suflet cu membrii și simpatizanții UUR. În debutul acestei întâlniri, am prezentat aspecte din activitatea organizației noastre, iar apoi am acordat cuvântul altor trei persoane care, cu o zi înainte, nu au mai avut timp să se prezinte: profesorul universitar doctor, francologul Valeri Korniciuk de la Universitatea din Lviv, domnul

Oleksandr Masleanyk, scriitor și jurnalist, tot din Lviv și dl Bohdan Barbil, jurnalist de televiziune din Ujhorod, cel care a asigurat filmarea. Actrița Doina Ghițescu, prietena noastră de nădejde, a citit cu tot sufletul câteva poezii ale lui Franko, traduse în limba română. Într-o atmosferă caldă, prietenească, au avut loc discuții pe tema „Fenomenul Franko”, dar și pe diverse alte teme, cu scopul cunoașterii reciproce și al viitoarelor colaborări. Această „masă rotundă” s-a încheiat cu o masă de prânz cu specific românesc, din care nu au lipsit renumita ciorbă de burtă și alte produse tradiționale cu care s-au delectat toți cei prezenți.

A doua zi, oaspeții noștri și-au continuat drumul spre Bucovina, „explorând” și această zonă extrem de frumoasă și interesantă în care viețuiesc ucrainenii, plecând, după cum mi-au relatat, la scurt timp, cu impresii extrem de plăcute din România.

La 26 noiembrie, după cum s-a încetățenit deja în Ucraina și în diaspora ucraineană, în ultima sâmbătă din luna noiembrie, comunitatea ucraineană din București a evocat evenimentul de

tristă amintire al ucrainenilor – Holodomorul, genocidul prin înfometare, săvârșit mișelește de autoritățile sovietice ale anilor 1932-1933. UUR – București, a organizat, așadar, acțiunea prevăzută în plan: „Comemorarea jertfelor Holodomorului - parastas, masă rotundă, expoziție”.

În dimineața zilei de 26 noiembrie, a avut loc parastasul în memoria jertfelor Holodomorului desfășurat, ca de fiecare dată în ultimii 4 ani, la biserica Cașin și a fost săvârșit de către pr. dr. Colotelo Dumitru, fiind de câteva luni și slujitorul bisericii ortodoxe ucrainene din Capitală. Au participat mulți membri ai UUR, prieteni și simpatizanți ai lor, precum și funcționarii Ambasadei Ucrainei în București, în frunte cu Ievhen Levyțkyi, însărcinatul cu afaceri a.i. S-au adus, conform tradiției: colivă, cozonaci, vin, dulciuri pentru slujire.

Imediat după terminarea panahidei, participanții s-au deplasat la sediul UUR din București (mutat, de ceva timp, în Piața Romană), unde s-a desfășurat masa rotundă pe tema: „Genocidul prin înfometare al ucrainenilor din anii 1932-1933”. Au fost organizate aici, totodată, o expoziție de carte pe această temă de tristă amintire, fotografii și un film despre tragedia poporului ucrainean. Am avut ca invitați în prezidiu pe șeful diplomației ucrainene, dl Ievhen Levyțkyi, doamna secretar al Ambasadei, Olena Kuzmenciuk, istorici români, Carol Koenig și Mutu Ionuț, și pe domnul Ion Robciuc, redactorul-șef al revistei „Curierul ucrainean”. Am avut onoarea de a da startul acestei mese rotunde, de a saluta pe toți cei prezenți la manifestare și de a acorda cuvântul noului reprezentant al Ambasadei Ucrainei în România care ne-a vizitat pentru prima dată sediul și care, pentru acest eveniment, a compus o poezie intitulată special „Jertfelor Holodomorului”. Toți vorbitorii din prezidiu au susținut alocuțiuni foarte interesante, abordând aceeași tematică, dar sub unghiuri diferite și stârnind viu interes din partea publicului ucrainean și de alte etnii, prezent în sală. Acțiunea s-a încheiat cu o tratație și cu un gând pios la adresa celor care nu au avut parte de o slujbă de înmormântare sau de o pomană cum se cuvine în tradiția creștină, mulți fiind îngropați în gropi comune, fără a fi prohoditi. Dumnezeu să-i odihnească în pace!

Aș mai dori să subliniez ceea ce a făcut și domnul profesor Ion Robciuc în articolul său de fond din revistă, Holodomorul ca atare a fost unul singur în Ucraina, cel din anii 1932-1933. Celelalte fenomene de foamete, cele din anii 1921-1923 sau 1946-1947, pe care unii le includ (poate, chiar tendențios, cu scopul de a bagateliza această tragedie) în Holodomor, erau urmările cauzate, cum s-a întâmplat și în alte state, de cele două răboaie mondiale și nu prin înfometarea artificială a populației, prin voința unui dictator.

O altă acțiune realizată de organizația noastră și care a fost reflectată în revista „Curierul ucrainean”, prin amabilitatea dlui Mihai Pocorschi căruia țin să-i mulțumesc, a fost „Aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui Mychailo Hrușevskyi” din 21 octombrie a.c.. Doresc doar să mai adaug că persoanele din prezidiu care ne-au onorat mult prin prezența lor și prin alocuțiunile interesante rostite cu acest prilej, au fost: decanul Facultății de Istorie Florentina Nițu și profesorul de la aceeași facultate, domnul Cosmin Ioniță. Al treilea istoric din prezidiu, o cunoștință mai veche a comunității noastre, oarecum îndrăgostit de istoria tumultuoasă a poporului ucrainean și care a luat atunci cuvântul, a fost Mutu Ionuț Costin.

În programul artistic de după masa rotundă au mai participat, pe lângă ansamblul „Kozaciok” din Bălcăuți, condus de dl Petru Șoiman, duetul instrumental „Zorea” (Natalia Pancec și Dan Vasilescu), precum și actrița doamna Doina Ghițescu, căreia îi face plăcere să ne desfete mereu recitând din poeziile ucrainene traduse în limba română.

Jaroslava-Oresea COLOTELO,
președinta Organizației municipale
București a UUR

FILE VECHI ȘI NOI DE ISTORIE

În scurta mea ședere la Sfântu Gheorghe, am descoperit câteva lucrări de excepție legate de această localitate, de istoria locuitorilor, de ocupația localnicilor de-a lungul timpului. Am citit multe relatări despre mica, frumoasa și interesanta localitate deltaică, dar în ultima perioadă, mi-au atras atenția câteva dintre ele.

Mă refer, în primul rând, la cele două albume realizate de Eduard Acsente, fiu al satului, intitulate sugestiv: „Pescuitul din Sfântu Gheorghe“ și „Imagini istorice povestite ale localității Sfântu Gheorghe“. Edi Acsente, ghid și totodată un bun povestitor, a cules imagini din viața localității, realizând cele două albume în condiții excelente pe hârtie cartonată și apoi plastifiată, cu fotografii

care, în majoritate, reprezintă localnicii și ocupația lor principală - pescuitul. Autorul nu se rezumă doar să reproducă fotografiile, ci le și comentează. Chiar pe prima pagină a albumului Edi scrie: „Pescari din tată în fiu, locuitorii localității Sfântu Gheorghe sunt urmași ai cazacilor zaporojeni, renumiți pentru pescuitul sturionilor, celebri pești preistorici care produc caviar“ și tot autorul menționează: „anii '80 reprezentau pentru pescarii din Sfântu Gheorghe apogeul pescuitului la sturion. Capturile cele mai spectaculoase de sturion se realizau în urma furtunilor și din această cauză pescuitul acestora era foarte periculos. În

primul rând, din cauza valurilor mari și a curenților puternici și, în al doilea rând, din cauza peștilor foarte mari capturați care trebuiau amețiți înainte de a fi aduși în barcă și desfăcuți din cârlige. Nu de puține ori au fost cazuri în care pescarii și-au pierdut viața fiind trași în apă atunci când se agățau în cârlige din cauza zbatelor peștilor capturați”.

Totalul capturilor zilnice (în zilele bune) în acea perioadă era de 2000 kg de sturion pe brigadă și undeva la 200 kg caviar. Autorul își aduce aminte că prin anul '83, când avea 12 ani, a văzut un morun capturat „de brigada tatalui său care avea 675 kg și care a avut 145 kg caviar“ și tot el adaugă: „la noi la Sfântu Gheorghe, atunci când nu aveam ce mânca, mâncam icre negre“.

În albumul „Imagini istorice povestite ale localității „Sfântu Gheorghe“ Eduard Acsente, bun cunosător al Deltei (doar a fost angajat al Administrației Rezervației Biosferei Delta Dunării), caracterizează indirect locuitorii acestei așezări, citând din Wenzel von Brognard, trimis al curții de la Viena care în anul 1786 scria: „satul Sfântu

Gheorghe este destul de mare, numărând peste 120 de case, care sunt însă prost clădite și așezate fără nici o regulă, unele peste altele. Locuitorii sunt foarte activi, iscusiți, muncitori. Bărbații își petrec jumătate din viața lor pe mare fiind foarte viteji și îndrăzneți. Sunt atât de necumpătați la băutura, încât în acel loc nu este îngăduit să ființeze nici o cârciumă, astfel că locuitorii sunt nevoiți să treacă, vâslind, pe insula învecinată unde tătarii și-au așezat negoțul lor de vin“ și tot Edi adaugă: „pescari iscusiți, locuitorii comunei sunt urmași ai vestiților luptători cazaci zaporojeni amestecați cu țărani ruși, polonezi, turci, tătari, români și bulgari, precum și proscrisi de toate neamurile. Limba vorbită este ucraineana amestecată cu multe cuvinte de diferite origini în funcție de populațiile cu care intrau în contact. Cazacii nu s-au amestecat cu lipovenii, deși limba și obiceiurile li se asemănau într-o oarecare măsură. Nici astăzi haholilor nu le place să fie confundați cu lipovenii“.

În ceea ce privește denumirea localității, circula o frumoasă legendă biblică: „un cavaler războinic, Sfântul Gheorghe călare, a descoperit un balaur ascuns într-o peșteră din munții Pădurea Neagră și a hotărât să-l omoare. Acolo s-a luptat cu el și l-a rănit, iar acesta a reușit să zboare târându-și coada pe pământ și astfel a desenat Dunărea, până în actuala deltă unde Sfântul Gheorghe l-a ajuns, s-a luptat iar cu el și a desenat delta cu brațele sale, iar lovitura fatală care a omorât balaurul s-a întâmplat la Sfântu Gheorghe“. Dar istoria localității este foarte bogată. În ultimul timp, am găsit multe relatări despre această localitate deltaică, unele dintre ele s-au publicat chiar și în ziarul „Curierul ucrainean“.

În mod special, mi-a atras atenția un pliant editat cu sprijinul Primăriei și intitulat sugestiv „Drumul bornelor“. Din păcate, nu am reușit să intru în posesia acestui document, el găsindu-se într-un singur exemplar afișat pe unul din pereții Căminului Cultural.

„Drumul bornelor“ este vechiul drum de legătură dintre Sulina și Sfântu Gheorghe care era folosit încă în perioada Comisiunii Europene a Dunării, o instituție unică care a funcționat timp de 82 de ani, din 1856. Drumul apare pe hărțile din Atlasul Comisiunii în edițiile din 1867 și 1874. În anul 1887, drumul este însoțit de un sistem de borne (mile) care porneau de la Sulina (mila 1) până-n nordul satului Sfântu Gheorghe (mila 15). Din 1856 până în prezent, din cauza proceselor foarte intense de eroziune, sectorul central al țărmului s-a retras cu aproximativ 2,5 km, cele mai multe borne s-au pierdut în mare“.

În 2012, s-au găsit încă în picioare borna M12, iar M13 și M14 au fost găsite căzute și acoperite de nisip. Sistemul bornat era folosit „de inginerii Comisiunii în timpul măsurătorilor topografice atât terestre, cât și pentru măsurători batimetrice (adâncime). Bornele marcau drumul dintre cele două localități întrerupt doar din loc în loc de gârle sau japșe“.

O altă lucrare, tot atât de interesantă și afișată în centrul comunei, este pliantul „Linia țărmului“ care prezintă harta cu poziția diferită a Capului

Buival în anii 1856, 1886, 1927, 1961 și în prezent. Prezintă interes pentru localnici, deoarece aici se produc cele mai dinamice procese naturale ale gurii de vărsare a Dunării în Marea Neagră și țărmurile din zona Sfântu Gheorghe.

Citez din lucrarea pomenită: „Între 1856 și 1888, malul stâng s-a erodat, apoi s-a deplasat spre Nord și a avansat foarte puțin spre larg. Depunerile de sedimente au făcut ca țărmul să înainteze cu 750 m față de 1886“.

Și tot în acest material se poate citi: „numeroasele baraje ridicate de-a lungul Dunării au redus în timp volumul sedimentelor pe care fluviul le transporta în aval. Fenomenul influențează și gura Dunării în condițiile în care Marea Neagră crește cu aproximativ 2 mm pe an. Cordonul de dune este un adevărat dig natural, care protejează țărmul în situația furtunilor extraordinare, mai ales în timpul iernii“. Protejarea vegetației de pe dune este esențială pentru păstrarea nisipului. Un țărm sănătos este acela care are o diversitate mare de forme de relief: plaje extinse, dune de nisip. Plaja din Sfântu Gheorghe este un astfel de exemplu, având cel mai fin nisip din țară.

Traseul „Drumul bornelor“ și „Linia țărmului“ se poate explora cu căruța, bicicleta sau pe jos descoperind un peisaj fascinant al Deltei maritime. Vegetația de nisip sau sărătura, numeroase păsări care au cuibărit în plantație sunt puncte de atracție pentru orice iubitor de natură.

Vasile IASCHIU

Fântâna de pe toloacă

Apa de pe Terra este cea care modelează relieful și care din anumite puncte de vedere se identifică cu procesele și fenomenele care duc la transformarea acesteia. Alături de aer, apa reprezintă componenta cea mai importantă de pe planeta noastră, căreia îi dă viață, frumusețe și prospețime. În antichitate, apa era considerată ca fiind la originea tuturor lucrurilor și totodată ca un fruct al dragostei și al unirii dintre pământ și cer. Un mare iubitor de frumusețe și adevăr, Leonardo da Vinci, remarca cu o simplitate extraordinară că apei i-a fost dată puterea magică de a deveni „seva vieții pe Pământ”. Și într-adevăr orice ființă vie este dintr-un anumit punct de vedere o „creație a apei”.

Cea mai bună apă de băut este cea dintr-o fântână de piatră săpată în adâncime. Au trecut mulți ani de când am plecat din Măriței, județul Suceava, dar locurile natale nu se uită niciodată. La sfârșitul lunii octombrie am fost în vizită la ai mei de acolo și cum nu i-am găsit acasă, deoarece erau plecați la câmp la cules porumb în zona Siliștea, veche vatră a satului, cam la 1,5 km sud-vest de sat, așteptându-i, am profitat de ocazie și am plecat spre pădure care se află foarte aproape de casa

părintească. În fața ochilor mi s-a deschis un splendid peisaj de toamnă aurie, multicoloră. Am revăzut cărarea care duce peste dealul Grun până la Mărițea Mică. Copacii erau îmbătrâniți, dar foarte mulți au și dispărut, însă în locul unora au fost plantați alții. Cel mai mult m-a impresionat fântâna de pe toloaca mare de lângă pădure. Stând de vorbă cu rudele mele, ne-am amintit poveștile spuse de părinții noștri, care la rândul lor știau de la părinții și bunicii lor despre fântâna de pe toloacă. Se spune că această fântână a fost săpată în pădure în urmă cu aproximativ 200 de ani. Fântâna a fost zidită din piatră, care încă mai rezistă și în zilele noastre. Ce înseamnă să faci o lucrare de calitate, care dăinuie peste veacuri. Este una dintre cele mai vechi fântâni din Măriței, iar pe vremea aceea existau foarte puține fântâni. Are o adâncime cam de 12-13 m cu cea mai bună apă, cea mai curată, cea mai proaspătă și mai limpede apă de băut fiindcă, probabil, are un izvor de apă vie și nu a secat niciodată până în prezent cu toate intemperiiile vremii. Pe parcurs a fost defrișată zona din jurul fântânii și au început să apară primele așezări omenești, au apărut primele case, construite de meșteri

cei mai pricepuți. Așa a luat naștere Cutul de sub pădure. Casele oamenilor au apărut ca într-un cerc, în mijlocul căruia se află fântâna, străjuită de un nuc fâlnic și bătrân. La început luau apă din fântâna respectivă aproximativ 25-30 de gospodării și ajungea pentru toți. Mult mai târziu a mai apărut o fântână undeva mai la deal, spre câmp.

În timpul copilăriei mele, cam 20 de familii se aprovizionau cu apă din fântâna de pe toloacă, cu apa cea limpede și mereu proaspătă. Îmi amintesc cum veneau vecinii mai îndepărtați cu câte o coromâslă pe umăr de care agățau gălețile să le fie mai ușor la transportat apa până acasă. Fântâna de pe toloacă se află acum în fața unui șir de case ale căror grădini se termină chiar la marginea pădurii. Pădurea a fost

prietena copiilor din apropiere căci aici se jucau, zburdau sau mergeau la cules de bureți, fragi, zmeură, mușre etc. Cunoșteam toate locurile din pădure unde creșteau hulubițe, hribi sau diferite fructe.

Oamenii din acea zonă erau ucraineni, copiii vorbeau numai ucrainește, iar limba română o învățau la școală. Uneori, femeile care veneau după apă erau nevoite să aștepte la rând și atunci depăneau fel de fel de povești, făceau schimb de rețete culinare, iar toată conversația lor era numai în limba maternă, ucraineană. Păcat că astăzi o vorbesc din ce în ce mai puține persoane.

Treptat, parcă totul a început să se transforme, oamenii au început să-și modernizeze viața. Au început să apară case noi, vile cu etaje, cu balcoane, au început să sape fântâni proprii, să-și tragă apă în case ca să le curgă prin robinete metalice, să le fie apa mai aproape. Nu este ceva rău, din contră, viața și traiul oamenilor evoluează. Numai fântâna de pe toloacă nu s-a transformat, tot acolo a rămas, cu cea mai bună apă, limpede precum cristalul, care poate fi considerată un produs terapeutic.

Cine bea apă din fântâna aceasta trăiește mulți ani pentru că îi dă sănătate și stare de bine. Nimic nu se compară cu un pahar de apă de la țară, limpede ca lacrima din fântâna de pe toloacă

Felicia GRIGORAȘ

Un punct de vedere

Câte ceva despre „recunoștință”

Motto 1: „Nici o faptă bună nu rămâne nepedepsită”

Motto 2: „Dacă ai făcut două fapte bune și n-ai fost înjurat, mai încearcă o dată” (Mark Twain)

Combat în mass-media scrisă și audio de aproape o jumătate de secol. A, nu cumva să creadă cititorii că vreau să mă laud. Pur și simplu vreau să arăt niște lucruri nu tocmai normale.

Așadar, în ultimii ani, colaborez cu următoarele publicații: „Crai nou” (Suceava), „Flacăra” lui Adrian Păunescu (București), precum și publicațiile Uniunii Ucrainenilor din România: „Curierul ucrainean”, „Vilne slovo”, „Ukrainskyi visnyk”, „Naș holos” și „Clopoțelul” (Dzvonyk).

În „nemernicia mea”, am expediat de zeci de ori exemplare din publicațiile citate către zeci de destinatari (în marea lor majoritate cadre didactice), în care am scris despre activitățile lor împreună cu elevii etc., dar și primarilor de mari comune și mici orașe.

Asta înseamnă bani pe publicații (în afara celor editate de UUR), plicuri mari, timbre, timp și nervi.

Aici urmează ceea ce mi se pare foarte curios, ca să nu zic bizar. Cu toate că în plicurile expediate am dat numărul meu de mobil, pentru a mă anunța dacă au primit publicațiile, ei bine, rezultatul a întrecut toate pronosticurile. Adică? Cam 96% au tăcut mâlc!

La un moment dat am crezut că numai cei din județul Suceava sunt refractari în a mă anunța. Dar și în alte județe, precum Maramureș, Timiș, Bacău, Botoșani etc., reacția era slabă de tot. Adică 100% tăcere!

Câteva cazuri au fost pozitive. O mână de profesori și chiar un general cu trei stele (abonat la Crai Nou și FLAP), cărora nu le-am dat numărul de mobil, dar pe care l-au obținut de la amici, mi-

au mulțumit! Astfel a fost salvată onoarea a zeci de intelectuali.

Ca să fie și mai simpatic, în unele cazuri m-a „ajutat” și Poșta Română. Cum? Păi la sfârșitul anului școlar 2015-2016, am expediat un plic cu mai multe publicații pe adresa unei școli dintr-o localitate situată la 20 km de localitatea mea de domiciliu (Măriței - Dărmănești). În această localitate se poate ajunge cu mașina, cu trenul și chiar cu barca sau elicopter...

Ei bine, chiar dacă de la poșta din localitatea respectivă până la școală sunt numai 15 metri, plicul n-a ajuns nici acum!

Și când te gândești că, pe timpuri, Imperiul Persan era traversat dintr-un capăt în celălalt de ștafete călare în trei zile și trei nopți!

Înainte de decembrie 1989, toate publicațiile tipărite în București ajungeau în localitățile județului Suceava în chiar ziua apariției. Așa ceva acum nu mai este posibil. De ce?

Kolea KURELIUK

Gastronomia

Rețete culinare ucrainene

(Urmare din numărul 315/316)

Saramură. Se pretează orice pește, dar preferat este bibanul. Peștele se coace pe o tablă pe care am presărat sare sau se coace pe grătar. Până se coace peștele, pregătim zeama care se toarnă peste peștele copt. Sunt multe variante de preparare a saramurii, gospodinele din Sfântu Gheorghi le-au adaptat după cerințele turiștilor, care vin de obicei în lunile iunie-august, iar pescarii amatori vin mai spre toamnă. Din zeama care se fierbe și se toarnă peste biban nu trebuie să lipsească oțetul, ciușca (ardei iute), usturoiul și poate o dușcă de țârie.

Șalău cu maioneză. Rețeta este foarte simplă, motiv pentru care s-a răspândit în toată Delta, și nu numai. Se fierbe șalăul în apa cu puțină sare (10-15 minute). Peste șalăul scos pe un platou se adaugă maioneză (gospodinele mai comode cumpără maioneza din magazin).

Pastă din pește. Se folosește pește alb (știucă, șalău, biban) care se fierbe cu solzi cu tot, apoi se curăță de piele, solzi și oase (atunci când peștele este cald). Se pregătește maioneza care împreună cu ingredientele se mixează neuitându-se să se pună castraveți murați, un cartof fiert în coajă și curățat, ou fiert, ciuperci fierte, usturoi pisat și bucățile de pește dezosat. Se obține o pastă tare gustoasă care se poate servi la micul dejun.

Plăcintă cu „proboi”. Rețeta este foarte simplă dacă ai materie primă. Pe timpuri, din icrele negre în formare, împreună cu cămașa lor, se făcea compoziția pentru plăcintă sau pateuri care se prăjesc în ulei. Azi gospodinele au înlocuit „proboiul” cu plămân de porc sau carne.

Proșap (crap) pe varză. Se căleşte varza și se pune într-o tavă, peștele despiciat pe spate, se pune peste varză. Se diluează bulionul și cu puțin usturoi se toarnă peste crap, apoi se dă la cuptor.

Crap cu cartofi. Crapul despiciat pe spate se pune într-o tavă unsă cu ulei, iar de jur împrejurul peștelui, cartofii tăiați felii. Usturoiul și bulionul diluat se adaugă când cartofii sunt aproape gata.

Șnitel. E o rețetă relativ nouă, dar preparatul nu are echivalent, ca gust. Se prepară din morunaș (un pește cu foarte multe oase) și care pe timpuri se arunca sau se trimitea la fabrica de pește unde se transforma în conserve sau făină din oase de pește; morunașul nu este pui de morun, cum mai cred unii turiști. Morunașul se feliază, se deosează, se „cârbuiește” (se crestează pentru a mărunți oasele), se condimentează și apoi se procedează ca la orice șnitel.

Vasile IASCHIU,
Tulcea

DECEMBRIE - UN PERPETUUM ÎNCHIZĂTOR DE ANI

În fața calendarului de perete, în bucătărie, depănăm amintiri [despre luna sfârșitului de an] - o ceașcă de ceai verde și eu. Urmând filele de calendar, iată impresii... aici una ce se întinde pe mai multe zile, aici una ce simbolizează o singură zi și, din când în când, spații de tăcere ce marchează, pe ansamblu, suspendarea unor clipe grăbite s-ajungă primele la răspântia dintre anul vechi și apropiatul An Nou.

Dimineață cu soare și ceva geruț. Ceață albastră. Nu toată lumea se gândeste că acest văzduh rece, această adâncime... răsturnată în suprafață, până undeva dincolo de nordul Bucovinei ascunde privirilor câteva nestemate ale neamului, cum ar fi Pietrele Doamnei, sau se suprapune peste vestitul albastru de Voroneț. Nu credeți că ar merita cununi de laur această ceață albastră, încropită la momentul unui debut de ziuă din acest decembrie?

Dacă am putea un singur moment, o singură clipă fugară, să ne imaginăm fără posesiuni, fără calități, fără alte atribute, că vreunul dintre noi ne-am aflat în situația de a zări plutirea primului fulg de zăpadă al acestei ierni: o revelație microstelat-dantelată a infinitului alb!... Dacă am deveni astfel, uimindu-ne de coincidență, o mică strălucire de conștiință pur norocoasă, sigur că nu ar mai exista niciun obstacol între altul, oricare altul și noi înșine. Cu-adevărat se cuvine să ne ferim cu gândul că putem exista într-o stare de comuniune cu universul, încercând, în stil personal, experiența intraductibilă a iubirii ce descrie simțământul iubirii universale.

Apa din zona „iazuri” se încrețește, violaceu, dinspre trestii. Presupunem că motivele apei sunt serioase, devreme ce a decis să poarte această grimasă deloc fizionomic avatajoasă. Imaginația noastră brodează însă [în profunzimea ei] raci ce s-au dus undeva mai la fund, sub răchiți... Pești care nu se mai zbat peste luciul apei; asta se vede. Avem parte de o revelație ca într-o oglindă pusă la disponibilitatea imaginației fiecăruia. „Poezia este cântecul interior”, scria la timpul său Chateaubriand. Revenind la zona iazuri, rezumând: în decembrie „poezia cântecului interior” ascunde de ochii orașului o latură de unicitate, o luare la cunoștință - dacă există interesul - despre un colț de natură misterioasă.

Căldura interioară a încăperilor habituale scapă prin „ușa crăpată”... Magia începutului de anotimp rece are ca particularitate faptul că nu operează fără asentimentul, fără concursul gospodinilor. Evidențierea magiei are nevoie de micile noastre scăpări. Doar ușile și ferestrele termopane au faima de a-și fi construit singure „carapacea” raționamentului închis, a obișnuinței, a părerii care încarcerează opinii de vârste diferite, într-o lume locuibilă, cât de cât rigidă și de închisă. De altfel - decembrie; trebuie să recunoaștem, nu reprezentă niciuna din atracțiile pe care suntem îndreptățiți să le așteptăm din partea clasicului lemn devenit prea dur, ca o modestă reflecție despre o „ușă crăpată” să traseze o creștătură [de spațiu] prin care să se strecoare un strop de sensibilitate termică.

„Luna cadourilor” - iată o strămoasă socialistă rămasă pe treapta unei scări rulante a unui Mall de ultimă generație!. De aici și justificarea prezenței câtorva tehnicieni de la întreținere, aflați la fața locului, când banda - care aleargă ca un pistard - nu mai întreține vizuala impresie a unui ciclist - metaforic -, care fuge... să se ajungă din urmă! Pentru lumea comerțului e lucru demn de luat în calcul teoretic rezistența metalelor și - realmente - timpul cât durează luna cadourilor! După data de 31 decembrie, nu văd niciun rost să vezi cumpărătoare purtând rochii de Revelion, atât de lungi, înaintând odată cu traseul benzilor rulante, așa încât unele posturi teve [pătimașe] să comenteze despre ele în tot restul anului.

Bradul de Crăciun, de bună seamă - încă de la procurarea lui - înseamnă o perspectivă unei confruntări cu un ajun sărbătoresc, sau în unele cazuri cu un proces verbal de contravenție înscenat unui vânzător [neautorizat]. Cu alte cuvinte - comercial vorbind: unii să învețe legile codrului... plătind!

Într-un fel condiționat de aleasa prezență a dragostei lui Moș Crăciun, copiii stau față în față cu el și îi vorbesc. Omit sau nu faptul că, au trebuit mai întâi să-i întoarcă timidității spatele. Moșul îi întreabă despre una și alta, despre tabla înmulțirii dacă o știu. Omit și Moșul, la rândul său, faptul că și fulgii de nea știu tabla înmulțirii. Altfel cum s-ar înfățișa ei văzduhului, ochilor... în imagini ce, probabil că ating microperfecțiuni de geometrie multiplicată în spațiu?

Nu numai în această lună putem fi, în același timp - pe calea de curierat a dragostei - sinceri donatori și blajini primitivi de cadouri. Doar că, atenție la neatenție: să nu ne pierdem cumpătul amintindu-ne, în cele din urmă, că o asemenea stare se poate întâmpla fiecăruia dintre noi.

Fiecare limbă de neam urcă panta geniului său unic hărăzit de Dumnezeu, iar colinda românească, mai articulată decât unele limbi de circulație internațională, se pliază cu mai multă ușurință - ca într-un haiku - la regula celor trei silabe de „Lerui, ler...”. Cu toate acestea, în sfânta seară de colinde răsar de te miri de unde, intruși pe... portativ: amatori de note false sau de șoapte pe note... Un soi de „pianissimo”... mișto - după ei... Dar, oricum s-ar petrece și-așa ceva, zgomotul pașilor de colindători se șterge odată cu iertarea gazdelor, iar cuvintele colindelor, așa cum sunt rostite, se

împrăștie într-o sărbătorească lumină. Și apoi, în momente de odihnă cu clipe semnificative de tăcere.

De Moș Nicolae, aplica din hol lustruiește din nou - de ți-e mai mare dragul! - ghetuțe și ghete de diverse mărimi. Fetița, în drumul ei grăbit spre încălzări, numără mai întâi „răsăriturile” bombeurilor. Apoi scoțeste conținutul. Face timide aprecieri și discrete comparații. Abia când va deveni adolescentă își va închipui, probabil, de ce Socrate a spus, fără a se gândi la pragmatismul lumii de azi, următoarele cuvinte: „Câte lucruri de care eu nu am nevoie există!”

Ajun de Crăciun: în glastre crăciunițele îmbobocite își fac vegetale plecaciuni. Cu o răbdare pe care o putem califica „in peto” ca fiind angelică, visul de un verde-lift al ficusului devine, concomitent urcător ca și anul trecut: „pom de iarnă”!

Instalația cu beculețe face tururi de onoare printre crenguțele bradului de Crăciun. Prefațează ea o viață bine orientată spre ceea ce se cheamă „a face mișcare”. Mișcarea presupune efort, dar în cele din urmă înseamnă... viață! Deocamdată clipind, impulsurile instalației ne educă privirea imediată, pe care o îndreptăm spre ceea ce ne înconjoară, ne face deodată mai sensibili la virtutea acceptării, a lucidității, a iubirii. Privind dintr-o curte sau dintr-un balcon vecin, spre această fereastră deschisă spre lumea creștinătății, practic culminând cu acest tablou feeric, de fapt, asta traduce misterul că am lăsat fereastra Dragostei - a inimii fereastră, evident - deschisă. În principiu, chiar și pe timp de ziuă, o fereastră deschisă ne poate aduce mai mult soare în casă decât - hai să fim cârcotași și să zicem - absența unui perete. La scara planetei pomul de Crăciun a rămas și rămâne un simbol al mișcării viului, verdelui, pe direcția unică, fără de întoarcere a Veșniciei.

Ca într-o uriașă expoziție în aer liber apariția instalațiilor de luminație, o imagine generală revăzută înainte de Sărbători, acceptul privitorilor că poveștile de iarnă prind viață, odată cu sania lui Moș Crăciun croindu-și drum printre colinele cu vii îngropate... Căi trag suficient de bine; momentul bucuriilor cu descinderi de daruri pe la casele copiilor, nefiind, totuși, un reper tot atât de infailibil ca meridianul Greenwich! Lumina bucuriei se oglindește perfect în cei mici și în cei mari: devenim astfel egali, imuni la răutățile unor semeni de-ai noștri. La rândul ei, feeria bulevardelor ne inundă cugetele cu lumină eonică, reactivată, an de an. De pe toate rivierele lumii se aud murmure de admirație.

S-a dat sau nu s-a dat startul în sezonul de vânătoare? Nu știu răspunsul. Îl voi întreba pe un înrăit vânător. Poate că va fi afirmativ, admițând că da: startul iepurilor în cursele de zig-zag pe coclauri s-a dat... glonț! Poate că, va nega, admițând că porcii - porcii în... regie proprie - nu-s cu totul pregătiți să-și etaleze, rămânând pe pământ numele lor de mistreți. Și îndoielile pot continua, semănând cumva cu poveștile care nu-s altceva decât conținutul obișnuit al tolbelor vânătoarești.

Dimineața, mai devreme sau ceva mai târziu, în dulceața unui ceai de tei redescoperim încă un plai din paradis. O crăciuniță, întotdeauna proaspăt și cochet înflorită, confirmă prima zi de Crăciun. În continuarea zilei drumul spre biserică va apare ca poleit, cu o lumină sclipind spre Cuvântul ce a fost încă de la începuturi.

Nerostite cu gura, nemărturisite cu sărbătoreasca și cuvenita pornire a inimii deschise, cuvintele de urări, acum la sfârșit de an și început de An Nou, nu se lovesc de cerul gurii. Rămân fără ecou. Dar, în compensare, prin muzicalitatea unei felicitări sofisticate [fie chiar muzicală] putem descoperi libertatea interioară, atât de dragă fiecărui om îndreptățit să se gândească la un semen de-al său.

.....

Și-uite așa, cu noi înșine și cu restul lumii rostim: Iată noaptea dintre ani!
Ce tablou celest - ce moment de epifanie
așezat între două calendare!

La aniversarea clipelor de taină ce ne promit
să fim cu adevărat fericiți - tânjim cu toții;
fiecare componentă a viului din noi,
vine cu un dar:
rațiunea cu credința,
inima cu nădejdea,
sufletul cu dragostea.

Lăsându-vă acum liberi să deveniți
ceea ce sunteți deja în adâncul vostru
cel mai simțitor și misterios lucru care
există în această lume - un OM -
primiți urarea de LA MULȚI ANI!

Mihai MATEICIUC

Clarinet-ismul poeticii lui Pavlo Tycina

Drumul literar al lui Pavlo Tycina a fost marcat de cugetări dureroase și presentimente sumbre, de succese și rateuri artistice. În pofida traseului sinusoidal al destinului său, autorul „Clarinetelor solare“ va rămâne în istoria literaturii ucrainene drept poetul care a atins cele mai înalte frecvențe ale sensibilității și emoției umane.

S-a născut la 27 ianuarie 1891 în satul Pisky, regiunea Cernihiv, într-o familie numeroasă (cu 13 copii). Singurele amintiri duiioase dintr-o copilărie marcată de lipsuri materiale sunt legate de mama, Maria Vasylyvna Savytka, și învățătoarea Serafyma Moracevska. Aidoma majorității copiilor ce proveneau din familii în care tatăl era slujitor al bisericii (diacon) și Pavlo a fost îndrumat spre o educație teologică (urmează Seminarul teologic din Cernihiv). După cum remarcă scriitorul și criticul ucrainean V. Stus, în anii care au urmat acestei perioade private de bucuriile copilăriei, soarta l-a recompensat prin „câțiva ani fericiți”, în care „parcă s-a născut a doua oară, a cunoscut pentru prima dată lumea, trăind o nouă copilărie și o nouă tinerețe”. Tocmai această etapă, plină de efervescența vieții, l-a inspirat în scrierea primului său volum de poezii, «Сонячні кларнети» (1918), care a fost apreciat de critica vremii drept o mărturie a „profilului psihologic al omului, a bucuriei așteptate, mai mult percepute afectiv decât conștientizate. Este starea desfătării personalității umane, eliberate de subcanoanele învechite, a personalității neatinsă de civilizație și rațiune”. O mare influență asupra formării viziunilor sale estetice le-au avut seratele literare petrecute în casele celebrilor deja scriitori, I. Voronivskyi și M. Koțiubynskyi. Pasiunea pentru poezie a fost egalată doar de pasiunea pentru muzică (cânta la clarinet și compunea) și pictură.

În 1912, P. Tycina își publică creațiile lirice în revistele Літературно-науковий вісник, Рідний край, Українська хата, Основа etc., iar peste șase ani, devine membru în colectivul redacțional al revistei Рада. Apariția volumului „Сонячні кларнети” pe arena literaturii ucrainene a definit noțiuni precum energie, vivacitate, iubire față de natură și lumea înconjurătoare. Motivul măreției naturii răsună, în mod special, în miniaturile peisagistice, eroul liric constituindu-se într-un ecou al celor mai variate manifestări ale acesteia. Despre nașterea adevăratului poet se poate vorbi odată cu publicarea în paginile revistei Літературно-науковий вісник a poeziei «Ви знаєте, як липа шелестить...», fapt datorat, în mare parte, renumitului prozator M. Koțiubynskyi. Poezia sa timpurie poate fi încadrată în genul liricii peisagistice, în care zugrăvirea naturii nu constituie un scop în sine, ci este dată pentru a institui o paralelă între trăirile eroului liric și fenomenele care au loc în natură.

Câteva dintre creațiile poetice ale volumului în discuție, «Там тополі у полі...», «Квітчастий луг...», «Гаї шумлять...», «Хор Лісових Дзвіночків», sunt exemple de poezie în care

natura este însuflețită poetic, iar lirismul gingaș le face de neegalat. Citiitorul se cufundă într-o atmosferă de așteptare a ceva extraordinar, măreț, unic. Poate cele mai muzicale creații ale liricii universale, indiferent de ideea sugerată (iubirea, realitatea socială, sau reflecțiile pe marginea existenței, în general), acestea cuprind, într-o formă mai amplă sau mai succintă, imaginea naturii.

Printre particularitățile stilistice ale liricii lui Tycina se disting: apelarea la teme „eternă”, o înaltă cultură a versificației, un eu liric puternic – simbolul omului „nou” al secolului al XX-lea și osmoza diferitelor curente literare (simbolism, neoromantism, expresionism, impresionism). Cercetând creația timpurie a poetului, în special volumul «Сонячні кларнети», criticii au încercat o încadrare a stilului poeziilor sale într-o anumită direcție literară, deși însuși Tycina nu a delimitat un anumit curent care să le definească, ci, după cum mărturisește, lirica sa poartă amprenta atât a simbolismului, impresionismului, futurismului, cât și a imagismului (ca, de exemplu, poezia «Арфами, арфами...»). Tot aici se pot evidenția trei sfere ale poeticii versificate. Prima sferă o reprezintă particularitățile limbii, când cuvintele marchează doar mișcarea, starea sufletească, tonul muzical și pitorescul sunetelor. Cea de-a doua sferă – tulburarea armoniei (ciclul «Енгармонійне»), când eroul liric se confruntă cu lumea reală, sunetul cosmic armonios împrumutând valențe dramatice. Iar în cea de-a treia sferă are loc potențarea dramatismului (în poeziile «Скорбна мати» și «Золотий гомін») ca urmare a înăbușirii revoluției ucrainene, pe de o parte, și a conștientizării propriilor slăbiciuni, pe de alta («По хліб», «Одчиняйте двері»).

O altă categorie de poezii lirice demnă de luat în considerare o reprezintă așa-numita „trilogie națională” formată din poemul «Золотий гомін», în care se intersectează trei paliere cognoscibile și complementare (muzica, istoria și contemporaneitatea), «Дума про трьох вітрів» – cheia spre descifrarea conținutului ideatic-artistice fiind folclorul, precum și ciclul «Скорбна мати». Mărturie originală a tragediei fratricide lui o reprezintă poezia «Скорбна мати» (1918), dedicată mamei – patria natală, în care poetul generalizează, pe de o parte, destinul Maicii Domnului, iar pe de alta, suferința Ucrainei. Din poem se desprinde tabloul dinamic al tragediei pământului natal care a nimerit în vârtoarea războiului civil. Impresionează prin puterea sugestiei imaginile triste și arzătoare (de exemplu, „câmpul care ar trebui să dea pâine” se află între morminte).

Problema renașterii naționale a poporului ucrainean este o constantă în creația timpurie a lui Pavlo Tycina. Sub imboldul evenimentelor de la 10 mai 1917, când a fost proclamată independența Republicii Populare Ucrainene, poetul scrie poezia «Золотий гомін», în care este transmisă starea de beatitudine ce a cuprins întreaga suflare de pe teritoriul Ucrainei. Bucuria și exaltarea popo-

rului ucrainean, liber să trăiască în țara sa, sunt redade metaforic prin sunetele clopotelor catedralelor Pечerska Lavra și Sofia. În jurnalul său, poetul nota: „Aurul, când este lovit, cântă; argintul – răsună plângând”. Așadar, imaginea centrală a poemului o reprezintă aurul ce cântă, mai exact vuietul, gălăgia, zgomotul provocate nu de o singură persoană, ci de o întreagă colectivitate. Tema actualității evenimentelor, spre deosebire de starea de muzicalitate ce domină întregul poem, comportă trăiri de angoasă, răutăcioase chiar. Entuziasmul inițial este umbrit imediat de presentimentele sumbre ale poetului. Contemporaneitatea este percepută de către eroul liric prin prisma conflictelor sociale intuite, iar lipsa de perspective încurajatoare este simbolizată prin morminte și ologi care-și întind mâinile după hrană, aducând hulă soarelui – simbol al bucuriei și lui Hristos – personificarea valorilor umane ancestrale. Desăvârșirea acestui tablou obscur se realizează cu ajutorul imaginii „păsării negre” al cărei țipăt acoperă atât capitala Ucrainei, cât și întreaga țară. Mai mult decât atât, fatidica pasăre își face cuib în „colțurile putrezite ale sufletului”. Pentru a sublinia importanța evenimentelor surprinse în poem, autorul readuce în discuție perioada Rusiei Kievene, în particular pe Andrii Pervozvannyi, cel care a sfințit colinele Kievului. În mod simbolic, Andrii apare pentru a doua oară, salutând începutul renașterii naționale. În concluzie, motivul central al poemului îl reprezintă căutările tragice ale adevărului uman, istoric și național, care îmbină originile luminoase și fericite cu cele întunecate și tragice. În final, învinge viziunea optimistă a autorului.

Maturitatea creației lirice a lui Tycina a fost confirmată odată cu apariția între 1920-1924 a celor trei volume de poezii, «Замість сонетів і октав», «Плуг» și «Вітер з України», în subtextul cărora pot fi depistate repercusiunile politicii bolșevice asupra destinului Ucrainei. Spiritul și tonul general al liricii acestei perioade se caracterizează prin împletirea patosului renașterii naționale cu realitatea socială existentă. Însă tragismul epocii și-a pus amprenta asupra destinului poetului, conducându-l pe drumul anevoios al încercărilor. Rezistența neclintită în fața ocupațiilor (chiar și în momentul arestării fratelui său) a început, treptat, să cedeze locul compromisului, iar 1933, anul Holodomorului, l-a frânt pe Tycina. Instaurarea regimului totalitar a reprezentat o mare cumpănă în creația sa poetică, întrucât misiunea poeziei se rezuma la trei noțiuni: „a proslăvi”, „a chema” și „a lupta”. În acest spirit au fost scrise poeziile ce alcătuiesc volumele «Чернігів» (1931), «Партія веде» (1934), «Чуття єдиної родини» (1938) și «Сталь і ніжність» (1941). Despre orientarea lui Tycina înspre slujirea forțelor totalitare, același V. Stus concluzionează: „Genialul Tycina a murit. A rămas doar un funcționar al cancelariei literare, veșnic bolnav de mania persecuției, un jalnic pigmeu cu un nume mare, Tycina. Creația lui

Tycina din anii '30 nu este decât o manipulare a celui obidit... poeziile sale au încetat să mai fie un act al creației individuale. Se spune că noaptea

Tycina se culca îmbrăcat de teama arestării, dar acesta este un fapt nesemnificativ. Tycina poate fi înțeles, însă nu poate fi îndreptățit. El săruta supus pantoful tiranului genial, Iosif Stalin, și tolera mai gunoiera stepelor ucrainene cu osemintele umane. Poporul a încetat să mai existe pentru Tycina, iar Tycina a încetat să mai existe pentru popor”. Loialitatea și supunerea i-au fost recompensate de către „puterea roșie” de la Moscova prin diferite premii și funcții de conducere în aparatul comunist. Cu toate acestea, în moștenirea poetică a lui Tycina și-au găsit loc poezii trecute sub tăcere zeci de ani. Scrise între 1917-1920, acestea mărturisesc sentimentele sincere ale unui patriot care și-a iubit nespus țara. Grație unor asemenea creații suntem datori să reevaluăm și să apreciem genialitatea poeticii sale, lucru pe care l-am încercat și noi în aceste câteva rânduri.

Una dintre cele mai importante opere ale poetului din perioada războiului pentru Apărarea Patriei poate fi considerată poezia «Похорон друга» (1942). Poemul, considerat un „nerv descoperit” în care se întrepătrund tema vieții și cea a morții, reacționează la nenorocirea a milioane de oameni aruncați în vârtoarea unuia dintre cele mai sângeroase războaie. Incipitul original este presărat cu elemente ale realității de pe front. Eroul liric aude un cântec funerar în interpretarea fanfarelor, fapt ce-i amintește de moartea prietenului său, Iaroslav, în timpul apărării orașului Harkiv. Acest moment îi oferă prilej de reflecții asupra tuturor jertfelor umane pe altarul independenței. Războiul aduce cu sine haos, distrugere și, în final, moartea. Planul concret al poemului se transformă, treptat, într-unul filosofic.

După război, au mai apărut și alte volume ale poetului: «І росту, і діяти», «Ми – свідомість людства», «Перемагать і жить» (1942), «День настане» (1943), «Могутність нам дана» (1953), «Зростає, пречудовий світе» (1960), «Срібної ночі» (1964) etc.

Personalitățile colosale ale literaturii ucrainene au fost recompensate de istorie prin apelative ce definesc întreaga lor creație artistică: T. Șevcenko – „cobzarul”, I. Franko – „drumarul”, L. Ukrainka – poeta, „prietenă muncitorilor”, M. Koțiubynskyi – „cel ce proslăvește soarele”. Datorită lirismului unic și a perfecțiunii formei artistice, criticii au remarcat că principala trăsătură a liricii lui P. Tycina o reprezintă muzicalitatea. În consecință, clarinet-ismul reprezintă metoda creativă, tipică doar lui Tycina. Fără îndoială, apariția acestuia pe arena literaturii ucrainene a avut un rol deosebit de important în dezvoltarea ulterioară a poeziei ucrainene, gravând în conștiința posterității muzica poeticii sale.

Mihaela HERBIL

Parastas pentru Markian

Pe Markian l-au înmormântat la prânz – fără muzică și fără popă, pentru că cei mai mulți dintre „sufletorii” colhozului, cum li se spunea în sat muzicanților amatori, erau plecați la gară după șrot, iar pe preot nu l-a vrut chiar răposatul, căci din ziua când a fost dărâmată biserica din sat a încetat să mai creadă în Dumnezeu.

Ziua era mohorâtă și rece. Începuse să ningă încă de dimineață, dar spre prânz viscoala atât de strașnic, încât cei care-și asumaseră grija înmormântării – aceștia erau rude îndepărtate de-ale lui Markian din suburbii și din cătun –, din când în când, șușoteau îngrijorați între ei, sfătuindu-se dacă n-ar fi timpul să pornească spre cimitir, ca nu cumva să astupe zăpada groapa și să aibă altă bătaie de cap...

La căpătâiul răposatului nu plângea nimeni, pentru că în timpul vieții nimeni nu l-a iubit: nici nevasta Stecha, veselă și bună din fire, dar vlăguită de numeroasa familie și de pumnii lui Markian, nici neamurile, nici consătenii, ba nici copiii, care cel mai adesea au avut parte de la tatăl lor doar de înjurături și ocări jignitoare, palme mereu nemeritate sau bastoane aruncate după ei. De aceea și zăcea Markian neplâns, într-o liniște apăsătoare și soapte abia auzite și oftat – vârfulile mustății i s-au lipit de obrazii căzuți, fața slabă și trasă căpătâ culoarea cerii, doar sprâncenele, ca și atunci când trăia, erau mânios încruntate la rădăcina nasului și părea, celor care-l cunoscuseră bine pe bătrân, că acuși-acuși o să se ridice și, holbându-se furios, va striga către toți: „Respectați ordinea!”.

Când cineva dintre cei veniți mai de curând la înmormântare, trecând pragul, pe negândite sau mai repede din obișnuință, începea să-l jelească cu voce tare, cu vorbe potrivite, toți cei care erau în casă se simțeau nu știu cum, începeau să-și smiorcăie nasul, să-și tremure umerii, prefăcându-se că, chipurile, plâng...

Apoi iarăși se așternea liniștea și se auzea cum se ceartă pe cuptor copiii cei mici ai lui Markian, Andriiko și Manka:

– Dă-mi-o, îți spun! A ta e asta cu varză.

– Da' eu vreau cu fructe...

– Ei, na, să-ți stea în gât!

– Hei... Nu vă bateți!

– Sst! Gura! Nu vedeți că a murit tata?

În casă mirosea a rășină, care răzbea ici și colo din scândurile noi și încă crude (sicriul l-au făcut în pripă și nu l-au vopsit), a pânză nouă de percal, a ceară de lumânare topită și a ger care venea de la geamurile înghețate, iar din odaia mică unde fierbea mâncarea, a varză, a compot de poame uscate, a tăiței de casă, a pâine proaspătă și a samohoncă¹.

În sfârșit, de la colhoz a sosit un atelaj – o sanie lată, așternută cu paie, doi cai înhâmați –, a venit președintele sfatului popular care urma să poarte medalia lui Markian „Fruntaș în muncă” și să rostească la cimitir un discurs; în tindă s-a auzit hodorogit de puțină și copaie, pentru a elibera colțul și a permite ușii să se deschidă mai larg, apoi cineva zise:

– Păi, ar fi cazul să-l scoatem, că îngheață caii.

Bărbații, cei care erau afară, și-au scos căciule, s-au pieptănat cu degetele, și-au făcut loc să intre înăuntru pentru a-l scoate pe stăpânul casei, femeile au luat lumânarea galbenă dintre degetele reci ale lui Markian pe care curseseră broboane calde și moi și au pus-o în colțul în care se aflau două icoane de la cununie – una a lui Markian, cealaltă a Stechei –, ambele împodobite cu ștergar roșu. În odaia mică, bucătăresele au încetat să

Vitrina literară

pluti prin el ca o corabie în ceață...

Abia atunci Stecha, trebăluind obosită pe lângă cuptor și pe lângă copii, începu să plângă, iar babele săriră compătimitor s-o liniștească cu vorbe potolite și blânde; băieții, fiii cei mari ai lui Markian, se posomorâră și ei, lăsară capetele în jos și, pentru a face ceva, se apucară și ei de coșciug, dar au fost dați ușurel la o parte, explicându-li-se că „rudelor apropiate nu le este îngăduit să scoată mortul din casă, nu se face“...

Afară, viscolul nu înceta, ba spre seară se porni chiar mai tare. Vântul suflă mustața lui Markian, o răvăși, o zbârli și fața răposatului deveni dintr-odată nu supărată, ci chiar cumva hâtră, veselă și cumsecade. Așa fusese Markian numai în compania altora: de 1 Mai, de 7 Noiembrie și când în sat s-au întors de pe front cei care scăpaseră cu viață. Atunci el, bineînțeles cherchelit, cu pete rozalii pe pomeți, chiar le cânta muierilor, ronțâind în același timp un castravete sau o frunză de varză (lui Markian îi plăcea să mănânce), iar dacă pornea cineva un hopak² sau o barynea³, tropăia cu cizmele sub masă, își netezea mustața cu palma și se repezea să cânte cu glas hârâit și răgușit, nededit la cântări:

Iar cucoana-i rău bârfită.

Pe cucoană o iubea Mykyta!

Cucoană, cucoană...

și continua să caute din ochi ce-ar mai putea mânca...

În drum spre cimitir, procesiunea se mai rări, căci oamenii înghețau și, rămânând pe neobservate în urmă, o cotea fiecare spre curtea lui. Și cailor le era frig și se smuceau să alerge, dar îi rețineau cei care-i mânau – unul de hățuri, celălalt de căpăstru, ca nu cumva să dea peste președintele sfatului popular care mergea în față, purtând medalia pe o perniță.

Groapa într-adevăr se umpluse aproape până sus cu zăpadă, unde se formaseră niște streșini ascuțite, de pe care se spulbera un colb alb, strălucitor, de ziceai că fumegă; sus, deasupra gropii, ca niște țurțuri, atârnavă păstăile bătrânilor salcâmi; scârțâiau de ger crucile înnegrite, crăpate și îngrăditurile. Unul se apucă să dea zăpada, iar președintele sfatului popular, bărbat nu prea tânăr nici el, ciupit de vărsat, roșu de frig și de la paharul băut înainte de a porni spre cimitir, rosti în acest timp o scurtă cuvântare:

– Tovarâși! Astăzi noi, s-ar putea spune, ne luăm rămas bun pentru totdeauna de la dragul nostru Markian Hnatovyci, om cinstit, muncitor, care nu făcea compromisuri cu interesele noastre, care ne priveau pe noi toți luați la un loc și pe care îl cunoșteam, s-ar putea spune, în fiecare zi. Așa că adio, Markiane Hnatovyci, și să ne ierți că te înmormântăm așa, fără nimic... Că chiar să fi fost băieții aici, nu se știe dacă pe așa o vreme ar fi putut să cânte.

După aceea, s-a făcut cum se face de obicei: au bătut coșciugul în cuie, l-au coborât în groapă pe două bucăți de pânză, oamenii au aruncat câte un bulgăre de pământ înghețat și au început să se împrăstie – cei tineri, că bătrânii, femeile și bărbații, care la vremea lor cântaseră la strană, s-au strâns ciopor, să fie mai la adăpost, și au cântat „Veșnica pomenire“...

Spre parastas, oamenii au plecat în grupuri, lăsând pe zăpadă urme galbene de pământ, și vorbeau încet despre răposat.

– Uite cum se întâmplă, – zicea Hryțko Mantacica, fostul morar și prieten al lui Markian, – omul azi e și mâine nu mai e...

– Odată și-odată, toți ne ducem acolo...

Discursul Președintelui Ucrainei rostit cu prilejul Zilei memoriei victimelor Holodomorului din Ucraina

Din moși-strămoși, noi, ucrainenii, cultivăm grâne sub acest cer nemărginit pe nesfârșitele noastre cernoziomuri. Râșnița, această moară manuală, a fost simbolul pământului nostru ucrainean roditor. Dar, din secolul trecut, această unealtă, cu ajutorul căreia oamenii măcinau făina din care coceau pâinea, ne amintește și de foame, de moarte. Râșnița goală amintește de imensa nenorocire trăită de poporul ucrainean. De aceea mi-am început discursul cu poezia „Râșnița“ a marelui nostru poet Vasyl Symonenko.

Genocidul din anii '30 este o consecință directă a pierderii statalității în anii '20. Ocuparea Ucrainei noastre de către Rusia sovietică a fost posibilă din cauza dezbinării forțelor politice și a intrigilor existente în interiorul tânărului stat ucrainean. Aceste forțe când intrau, când ieșeau din coaliții, agitau strada, țeseau intrigi unii împotriva altora și chiar porneau războaie.

În naivitatea lor, ei credeau că perioada atamanilor este cea mai bună formă a democrației.

Preocupați de lupte interne, toți împotriva tuturor, ei parcă nici nu observau norii negri ce se adunau deasupra Ucrainei venind din nord, est și sud. Nu auzeau tunetele și nici fulgerele aducătoare de moarte până când acestea nu i-au lovit. „Din cauza neînțelegerilor au pierit toți și au învins pe ei înșiși“.

Luna trecută, cu prilejul sărbătoririi a 150 de ani de la nașterea lui Mychailo Hrușevskyi, primul președinte al Ucrainei, am ținut un discurs în fața studenților de la Istorie și am reamintit citatul lui Vasyl Kliucevskyi: „Istoria nu este o învățătoare, ci o supraveghetoare, ea nu ne învață nimic, ci doar ne pedepsește atunci când nu am învățat lecțiile“. Istoria alternativă este doar un gen al fantasticului. Istoria nu cunoaște modul condițional. Evident, nici independența nu te apără de recolte slabe, dar se știe că în țările vecine Uniunii Sovietice, ucrainenii nu au fost exterminați prin confiscarea produselor alimentare. Așadar, este clar că, dacă Ucraina și-ar fi păstrat independența, nu ar fi existat holodomori planificate.

Colectivizarea și reprimarea rezistenței țărănilor, suprimarea intelectualității ucrainene, lichidarea Bisericii ucrainene nu a dat rezultate pe care și le-a dorit Moscova. Atunci, regimul totalitar a planificat Holodomorul pe care l-a înfăptuit la dimensiuni de genocid. Scopul imperiului a fost distrugerea oricăror posibilități de autodețernare națională a statului nostru, Ucraina. Realizarea acestui scop avea în vedere distrugerea componentei cu cea mai ridicată conștiință națională a societății, mai ales a țărănimii și intelectualității. Milioane de ucrainenii au fost aduse,

în mod deliberat, jertfă morții prin înfometare. Pe cele mai roditoare pământuri din lume, oamenii se stingeau de foame, se chinuiau, se sălbăticeau.

„Vecina Hanna - își amintește supraviețuitorul Holodomorului, Ivan Vasyliovyci Bulavenko din regiunea Kiev - a apucat intestinalele unui cal mort și a început să tragă de ele, iar o altă femeie încerca să i le smulgă din mâini. Când s-au terminat toate produsele primul care s-a stins a fost tatăl. Atunci Halea a început să o roage pe mamă ca aceasta să taie o bucăciță de carne din tatăl său, căci el oricum nu mai simte nimic... Apoi, mama a orbit de foame...“.

Este greu de citat asemenea lucruri. Îmi cer scuze că vorbesc atât de direct și deschis, dar acesta este adevărul nostru amar și tragic. Este extrem de important ca noi să cunoaștem acest adevăr și la fel de important este să nu-l uităm niciodată. „Istoria devine istorie numai atunci când evenimentele de altădată sunt trecute prin mintea și inima urmașilor, când memoria omească este o rană deschisă“, scria istoricul și etnograful ucrainean Mychailo Sikorskyi, el însuși fiind unul dintre cei care a lăsat memorii despre Holodomor și care a creat, de fapt, Muzeul pâinii.

Zilele acestea se împlinesc zece ani de când Rada Supremă a aprobat legea prin care Holodomorul din anii 1932-1933 a fost recunoscut drept genocid. Imaginați-vă, că au trebuit să treacă 15 ani de la proclamarea independenței pentru ca această lege să fie adoptată.

Aceeași apreciere a tragicilor evenimente este susținută de cea mai mare parte a ucrainenilor. Ca deputat, și eu am votat această lege. Și zeci de țări ale lumii califică această crimă a regimului totalitar drept genocid.

Recent, am semnat Decretul privind măsurile legate de împlinirea a 85 de ani de la Holodomorul din anii 1932-1933 în Ucraina - genocidul poporului ucrainean“ prin care am însărcinat Ministerul Afacerilor Externe să-și continue activitatea referitoare la recunoașterea Holodomorului drept genocid al poporului ucrainean de către comunitatea mondială, statele străine și organizațiile internaționale.

Apologeții negării Holodomorului-genocid trăiesc, în cea mai mare parte, în același punct geografic. Ei ascund documentele de arhivă de oamenii de știință, interzic lucrările pe această temă ale autorilor ucraineni. Desigur, cărțile despre Holodomor pot fi scoase toate din Biblioteca literaturii ucrainene din Moscova, bibliotecă care a avut atât de mult de suferit. Dar Holodomorul nu poate fi șters de nimeni din istorie.

Două crime - genocidul și agresiunea în

Donbas - s-au împletit în destinul lui Mykola Pavlovyci Onyșcenko al cărui discurs tocmai l-am ascultat. În copilărie, el a trăit Holodomorul, iar acum, la 90 de ani, a fost nevoit să părăsească locul său de baștină. Și una, și cealaltă din cauza Rusiei.

Anii 1932-1933 au produs o fractură națiunii mele, dar nu au înfrânt Ucraina și pe ucrainenii. După decenii de distrugere, Ucraina s-a ridicat în picioare. În 1991, a pus punct în istoria imperiului. Iar astăzi se opune încercărilor de refacere a acestui imperiu și apără cu fermitate granițele libertății - ale libertății sale și libertății Europei.

Dragi compatrioți,

Crimele împotriva umanității nu au termen de prescripție. Din motive obiective, înfăptuitorii Holodomorului nu pot fi pedepsiți, dar cred că ei ard deja în focul gheenei. Noi trebuie să ne facem sfânta datorie față de milioanele de ucrainenii exterminați prin foame, să păstrăm Ucraina unitară și independentă. În calitate de președinte, port responsabilitate pentru păstrarea independenței și unității noastre nu doar în fața generațiilor de astăzi, ci și în fața generațiilor care ne privesc din ceruri. Iar garanția victoriei noastre stă în unitatea de nezdruccinat a poporului ucrainean.

În anul 2007, aici a fost ridicat Complexul memorial care a devenit locul de pelerinaj pentru mulți ucrainenii. Dar, partea muzeală care să corespundă unor criterii mondiale ale artei muzeale nu a fost construită până acum. Am convingerea că trebuie să începem lucrările care să ne permită crearea unei instituții muzeale demne.

În realizarea ei trebuie să se implice și cercurile neguvernamentale - reprezentanți ai cercurilor de afaceri ucrainene, comunitatea ucraineană și cea mondială.

Dragi ucrainenii,

Pentru cinstirea memoriei victimelor Holodomorului propun păstrarea unui moment de reculegere pe plan național.

Pagină realizată de **Ion ROBCIUC**

UCRAINA - mai aproape